

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
อรุณ สรรพคุณ

เสนอตอบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378 1201
๐411บ
ร.3

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

๑4 ส.ค. 2549

บทคัดย่อ
ของ
อรุณ สรรพคุณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549

h 291540 ร 3

อรุณ สรรพคุณ (2549) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สารนิพนธ์ กศ ม
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร พวงรัตน์ เกษรแพทย์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 9 ด้าน ได้แก่ การวางแผน
การจัดทำคู่มือ การพัฒนาบุคลากร การประสานความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร การติดตามผลการเรียน การประเมินมาตรฐานการ
ปฏิบัติงานของครู และการรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยการเปรียบเทียบตามสถานภาพ
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา
หัวหน้างาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2548
จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า
5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-
Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Sheffe test)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน
- 2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพต่างกัน มีการปฏิบัติ
ตามบทบาทหน้าที่ ด้านการวางแผน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประสานความร่วมมือ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05
- 3 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
ต่างกัน มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ด้านการติดตามผลการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 05
- 4 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการ
ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ด้านการวางแผน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์
หลักสูตร ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการติดตามผลการเรียน และด้านการ
รายงานผลการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

THE ROLE OF THE CURRICULUM AND ACADEMIC ADMINISTRATION COMMITTEE
FOR HIGH SCHOOLS IN PETCHABURI EDUCATIONAL AREA 1

AN ABSTRACT
BY
AROON SUPPAKUN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University
May 2006

Aroon Suppakun (2006) *The Role of the Curriculum and Academic Administration Committee for High Schools in Petchaburi Educational Area 1* Master's Project, M Ed (Education Administration) Bangkok Graduate School, Srinakharinwirot University Project Advisor Asst Prof Dr Puongrat Kesonpat

The purposes of this research were to study and compare the role of the curriculum and academic administration committee in curriculum arrangements in 9 aspects, i.e. planning, handbook publishing, human resource development, cooperation, public relations, research promotion, learning follow up, teacher performance appraisal, and performance report. The comparisons of the role were conducted by committee status, experience, and school size. The samples consisted of 113 school principals and teacher heads randomly selected from secondary schools in Petchaburi Education Area 1 in the academic year 2005. The instruments used to collect data was a 5-point rating scale questionnaire with an alpha coefficient of .90. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Sheffe' test.

The results of the research were as follows

1. The curriculum and academic administration committee acted in accordance with the role of the curriculum and academic administration committee in curriculum arrangements as a whole and individual aspects at the high level.

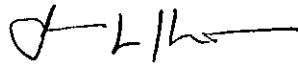
2. The curriculum and academic administration committee with different status acted in accordance with the role in the planning, human resource development, and cooperation aspects differently at .05 level of significance.

3. The curriculum and academic administration committee with different experience acted in accordance with the role in the learning follow up differently at .05 level of significance.

4. The curriculum and academic administration committee with different school size acted in accordance with the role in the planning, human resource development, public relations, research promotion, learning follow up, and performance report differently at .05 level of significance.

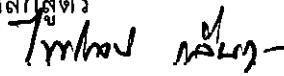
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ของ อรุณ สรรพคุณ ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร พงรัตน์ เกษรแพทย)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร



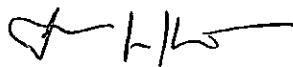
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ



ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร วีระ สุภากิจ)



กรรมการสอบสารนิพนธ์

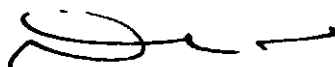
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร พงรัตน์ เกษรแพทย)



กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร อรวรรณ ดัณฑ์เจริญรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 18 เดือน พฤษภาคม พ ศ 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จากความกรุณาอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร วีระ สุภากิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร อรรวรรณ ตันต์เจริญรัตน์ ที่ได้กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจแก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร วีระ สุภากิจ อาจารย์ ดร จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ดร สุนีย์ สอนตระกูล ดร ชูศักดิ์ ประเสริฐ และผู้อำนวยการยุบล อันล้ำเลิศ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้มีความถูกต้อง เทียบตรง และครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และคุณครูทุกท่าน ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสร้างสรรค์ด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

อรุณ สรรพคุณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
ตัวแปรที่ศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การบริหารโรงเรียน	12
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ	16
ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร	26
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	57
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	72
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	87
วิธีดำเนินการวิจัย	87
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	88
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
การอภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก	105
ภาคผนวก ข	115
ภาคผนวก ค	118
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	126

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงข้อมูลโรงเรียนจำแนกตามขนาด	70
2	ค่าความถี่ และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	76
3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ จำแนกเป็นรายด้าน	77
4	ผลการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ งานวิชาการ จำแนกตาม สถานภาพ	78
5	ผลการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ งานวิชาการ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	79
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน	80
7	ผลการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ งานวิชาการ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน	81
8	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน	83
9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการวางแผน	83
10	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการจัดทำคู่มือ	84
11	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการพัฒนาบุคลากร	84
12	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือ	85
13	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร	85
14	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับ หลักสูตร	86
15	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการติดตามผลการเรียน	106

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
16	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติ งานของครู	107
17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน	108
18	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการวางแผน จำแนกตามขนาด โรงเรียน	109
19	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ การพัฒนาบุคลากร จำแนกตามขนาด โรงเรียน	110
20	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร จำแนกตามขนาดโรงเรียน	111
21	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับ หลักสูตร จำแนกตามขนาด โรงเรียน	112
22	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการติดตามผลการเรียน จำแนก ตามขนาดโรงเรียน	113
23	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน	114

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 แผนผังโครงสร้างองค์กรตามแนวการกระจายอำนาจ (คณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ 2545)	14

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันกระแสการปฏิรูปการศึกษา กำลังเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจ โดยสังคมมีความคาดหวังว่าการศึกษจะสามารถบรรเทาปัญหาด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคมให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป และแนวการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน สร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย โดยมียุทธศาสตร์หลัก คือการพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณภาพทั้งด้านสุขภาพและการศึกษาโดยมีเป้าหมายจัดการศึกษาให้ประชาชนเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เรียน “ดี เก่ง และมีสุข” (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2544 : 37 - 41)

ระบบการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนมือจากรัฐไปสู่ทุกส่วนของสังคม ทั้งประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคม องค์กรประชาชน ธุรกิจเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ และสื่อมวลชน โดยทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนรวมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการดำเนินงาน การจัดทำหลักสูตร จนถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงาน หรือการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ศุภมาส การะเกตุและคณะ 2545 : 1) ความชัดเจนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้นปรากฏใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 ซึ่งว่าด้วยสิทธิหน้าที่ของคนไทย มาตรา 43 วรรค 2 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ จากข้อกำหนดดังกล่าว ส่งผลให้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ทุกส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ (All For Education) ดังเช่นใน มาตรา 8 (2) “ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” มาตรา 9 (2) “ มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” และมาตรา 58 (2) “ ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริหารทรัพยากรอื่น ๆ ให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ มาตรา 24, 28 และ 29 เน้นถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของบุคลากรในสถานศึกษาเองในด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา โดยกำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการระดมศักยภาพ ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาขึ้น ซึ่งประกอบด้วยกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา และคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา เพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนาและวางแผนหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม (ถวิล อรัญเวศ 2545 : 6)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ถูกกำหนดขึ้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาย้อย และอำเภอหนองหญ้าปล้อง มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 135 โรงเรียนประกอบด้วยโรงเรียนสังกัดมัธยมศึกษา จำนวน 12 โรงเรียน สังกัดประถมศึกษา จำนวน 107 โรงเรียน สังกัดเอกชน จำนวน 15 โรงเรียนมีข้าราชการครูในสังกัดทั้งหมด 2,495 คน นักเรียน จำนวน 45,179 คน สภาพการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการศึกษา โรงเรียนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเกิน 50 % ของจำนวนมาตรฐานที่ประเมิน 84 โรงเรียน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในระดับปานกลาง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหาเพราะครู อาจารย์ ขาดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตร และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเพราะมีบุคลากรน้อย มีภาระงานมาก เวลาในการจัดทำมีจำกัด

เนื่องจากหลักสูตรถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง หากหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นมีความสมบูรณ์เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนก็ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่จะช่วยให้การกำหนดหลักสูตรเพื่อนำมาใช้ในโรงเรียนมีความเหมาะสม และส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนและสังคม และถือเป็นภารกิจที่สำคัญและน่าสนใจ จะทำการศึกษา อีกทั้งผลการศึกษาอาจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 9 ด้าน คือ การวางแผน การจัดทำคู่มือ การพัฒนาบุคลากร การประสานความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร การติดตามผลการเรียน การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการรายงานผลการปฏิบัติงาน

2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่สังกัด

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1 ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งจะเป็นข้อมูลสารสนเทศ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 เพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและงานวิชาการ

2 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ครู อาจารย์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาและวางแผนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1 ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยจะศึกษาในด้านต่างๆ 9 ด้าน ดังนี้

- 1 1 การวางแผน
- 1 2 การจัดทำคู่มือ
- 1 3 การพัฒนาบุคลากร
- 1 4 การประสานความร่วมมือ
- 1 5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
- 1 6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร
- 1 7 การติดตามผลการเรียน
- 1 8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู
- 1 9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2 1 ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารที่ผู้บริหารมอบหมาย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานวัดผลประเมินผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 156 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน ผู้ช่วยผู้บริหารที่ผู้บริหารมอบหมาย 12 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 12 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 96 คน หัวหน้างานแนะแนว 12 คน หัวหน้างานวัดผลประเมินผล 12 คน

2 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารที่ผู้บริหารมอบหมาย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานวัดผลประเมินผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้มาจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 113 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

3 ตัวแปรที่ศึกษา

ในการศึกษาค้างนี้กำหนดตัวแปรดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพ

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 หัวหน้างาน

3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1.2.1 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.1.3 ขนาดโรงเรียน

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ใน 9 ด้าน คือ

3.2.1 การวางแผน

3.2.2 การจัดทำคู่มือ

3.2.3 การพัฒนาบุคลากร

3.2.4 การประสานความร่วมมือ

3.2.5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

3.2.6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร

3.2.7 การติดตามผลการเรียน

3.2.8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู

3.2.9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีจำนวน 13 คน ประกอบด้วย

- 1 1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานคณะกรรมการ
- 1 2 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ
- 1 3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกรรมการ
- 1 4 หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ
- 1 5 หัวหน้างานวัดผลประเมินผล เป็นกรรมการ
- 1 6 ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

2 สถานภาพ หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน จำนวน 13 คน โดยแบ่งตามสถานภาพเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

2 1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ซึ่งดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

2 2 หัวหน้างาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้และในแต่ละงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยแบ่งเป็น

3 1 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นเวลาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี

3 2 ประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นเวลาตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

4 ขนาดโรงเรียน หมายถึง การจำแนกโรงเรียนตามจำนวนนักเรียน โดยใช้เกณฑ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 4 1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 – 499 คน
- 4 2 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน
- 4 3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน

5 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ หมายถึง ระดับ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 9 ด้าน คือ

5.1 การวางแผน หมายถึง การวางแผนดำเนินการร่วมกันของผู้บริหาร และครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การเตรียมและพัฒนาบุคลากร การแสดงความคิดเห็นของบุคลากร การกำหนดสาระการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การกำหนดรูปแบบการนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร

5.2 การจัดทำคู่มือ หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาในการจัดทำคู่มือ การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ให้ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา การจัดทำคู่มือและระเบียบงานวิชาการ การจัดทำคู่มือประกอบกิจกรรม การจัดทำคู่มือ การวัดผล การจัดทำคู่มือการส่งเสริมคุณลักษณะ การจัดทำคู่มือการอ่านและการจัดทำคู่มือ การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

5.3 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะ ความชำนาญ ในการทำงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การส่งเสริม บุคลากรให้ได้รับความรู้ การฝึกอบรม สัมมนา และการสร้างระบบเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานและผู้รู้ในชุมชน

5.4 การประสานความร่วมมือ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรนั้น ๆ ไปสู่ความสำเร็จในการจัดทำหลักสูตร เช่น การ ขอความร่วมมือกับองค์กร ชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงาน การส่งเสริมบุคลากร ให้มีความ ร่วมมือทำโครงการร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา

5.5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร หมายถึง สถานศึกษาได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ หลักสูตรและประเมินความพร้อมของผู้เรียนก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การจัดตั้งคณะกรรมการ การเผยแพร่เอกสารไปยังสถาบันที่เกี่ยวข้อง การจัดทำจดหมายข่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดป้าย นิเทศสำหรับบุคคลทั่วไป และการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครองเป็นระยะ ๆ

5.6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นปัญหาและ ความต้องการ การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินจัดทำวิจัย การจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัย การจัดทำวิจัย เกี่ยวกับการเรียน การรวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและเผยแพร่และการส่ง บุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทำวิจัยหลักสูตร

5.7 การติดตามผลการเรียน หมายถึง การตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลการเรียนของ นักเรียนรายบุคคลภายในสถานศึกษา การจัดทำแผนโครงการ การจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง การนำ ข้อมูลและสภาพปัญหามาวิเคราะห์ การจัดบันทึกการติดตามเป็นลายลักษณ์อักษร จัดทำเอกสาร ข้อมูลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนและการจัดทำเอกสารรายงานผู้ปกครอง

5 8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู หมายถึง การตรวจสอบผลการประเมิน โดยคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการประเมิน การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมิน การวางแผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน และการประชุมชี้แจงผลการประเมินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาปรับปรุง

5 9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การสรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการจัดทำหลักสูตร โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผล การจัดทำรายงานผลการประเมิน การเสนอผลการประเมินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ การนำปัญหามาหาทางแก้ไขปรับปรุง การจัดทำโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และการสรุปปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

6 โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ของกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการครอบคลุมประเด็นสำคัญที่นักวิชาการหลาย ท่านได้กล่าวถึง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้กรอบความคิดของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2545 56 – 57) มาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยกำหนดกรอบในการศึกษาดังนี้

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1 การวางแผน เช่น การกำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตร การจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม

2 การจัดทำคู่มือ ซึ่งประกอบด้วย คู่มือเกี่ยวกับงานวิชาการ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ วัสดุผล ประเมินผล และแนะแนวให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานหลักหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3 การพัฒนาบุคลากร เป็นการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการแนะแนว ให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของ หลักสูตร

4 การประสานความร่วมมือ เป็นการร่วมมือกับชุมชน สังคม บุคคลและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร เป็นการเผยแพร่และใช้หลักสูตรหลักสูตรไปยังนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการให้การสนับสนุนให้บุคลากรของสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้มีความรู้ ความเข้าใจและนำการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรมาใช้ในการบริหารหลักสูตร

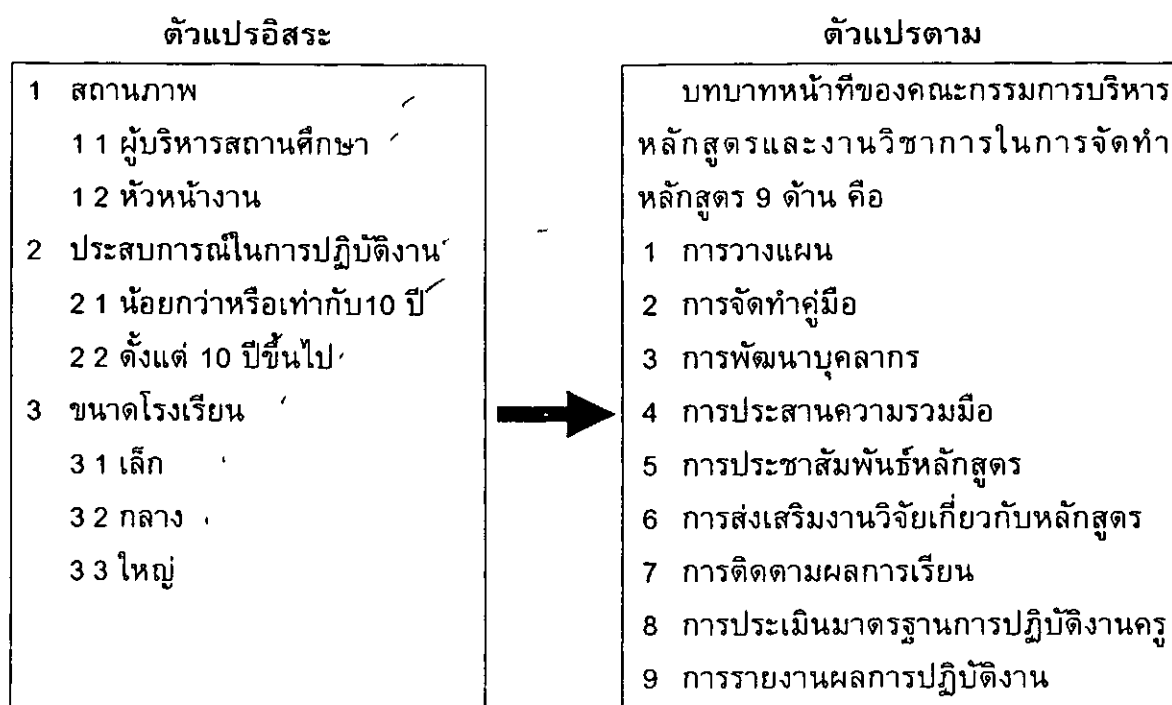
7 การติดตามผลการเรียน เป็นการติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชา ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู และการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร โดยเน้นผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับเหนือสถานศึกษา และสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เกี่ยวกับ สถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยผลการวิจัยส่วนใหญ่สนับสนุนว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรน้อยกว่าเนื่องจากได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณและมีความพร้อมในด้านบุคลากรมากกว่า (เสาวภาคย์ แหลมเพชร 2545 : 83 , ชัญชนา ดอนทอง 2544 บทคัดย่อ , ชะลอ หุ่นเลิศ 2539 : 138 , ชัยพจน์ รังงาม 2545 : 114 – 115) ประสบการณ์การทำงานมีผลต่อสภาพและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานนานกว่า จะมีความสามารถในการคิด แก้ปัญหา และมีความสามารถในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรได้มากกว่า เพราะครูผ่านประสบการณ์เกี่ยวกับการอบรม การสัมมนาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย หรือมีประสิทธิภาพในการทำงานเป็นที่ไว้วางใจ ได้รับการยกย่องให้ดำรงตำแหน่งในหน้าที่ต่าง ๆ (ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ 2545 บทคัดย่อ เทียมจันทร์ ชูสินธ์ 2539 : 72 เกษสุตา สองห้องนอก 2542 : 129) ตำแหน่งมีผลต่อสภาพและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากบทบาทของครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนจะมีบทบาทมากในการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนครูที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากลุ่มพัฒนาผู้เรียน จะมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าครูที่มีตำแหน่งต่างกันน่าจะมีสภาพและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคัดเลือกตัวแปร สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน มาเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งจากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น สามารถเขียนเป็นแผนภูมิกำหนดกรอบแนวคิดได้ ดังนี้



ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

- 1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพของการเป็นผู้แทนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน
- 2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน
- 3 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1 การบริหารโรงเรียน
 - 1 1 ความหมายการบริหาร
 - 1 2 บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน
- 2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
 - 2 1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่
 - 2 2 การบริหารหลักสูตร
 - 2 3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท
 - 2 4 ประเภทของบทบาทหน้าที่และการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ
- 3 ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร
 - 3 1 ภารกิจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3 2 แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3 3 แนวทางการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา
- 4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 5 1 สถานภาพ
 - 5 2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 5 3 ขนาดของโรงเรียน
- 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6 1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 6 2 งานวิจัยต่างประเทศ

1 การบริหารโรงเรียน

1.1 ความหมายการบริหาร

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546 : 1) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุม

จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม (2545 : 15) ให้ความหมายของการบริหาร คือกระบวนการทำงานโดยอาศัยผู้อื่น ซึ่งอาจทำกับบุคคลอื่นหรือผ่านบุคคลอื่นที่ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการทำงานเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540 : 72) ให้ความหมายของการบริหารคือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการอย่างประสานสัมพันธ์กันมีระบบระเบียบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้โดยอาศัยทรัพยากรเทคนิคและกระบวนการต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรและกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ การนำและการควบคุม

การบริหารโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่โรงเรียนให้ดำเนินการภารกิจ ดังนี้

1 จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการ เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาลดชีวิต

2 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั้งนักเรียนปกติ นักเรียนพิการ นักเรียนด้อยโอกาสและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3 จัดการศึกษาทั้งรูปแบบ ในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย

4 ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนด

5 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยปรับใช้หลักสูตรแกนกลางให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

6 จัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้การศึกษาอบรมตามสภาพความจำเป็นและเหมาะสม

7 จัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

8 บริหารจัดการโรงเรียนตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารทั้งด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารทั่วไป

9 จัดการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก

10 พัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางหลักการที่กำหนด

11 จัดหาวัสดุกรรม เทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.2 บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนตามที่กฎหมายกำหนด ภายใต้การกระจายอำนาจการบริหาร การบริหารจัดการจากสวนกลางไปยังโรงเรียนมากขึ้น ตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไปไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรงเป็นผลให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ การศึกษาได้อย่างอิสระขึ้น สามารถบริหารจัดการ ได้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตาม สภาพและบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 6) สรุปบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มี 2 ด้านคือ

1 การจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามจุดหมาย หลักการ แนวทาง รูปแบบการจัดการศึกษา หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2 การบริหารการศึกษา ให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

- 1 ด้านวิชาการ
- 2 ด้านงบประมาณ
- 3 ด้านบุคลากร
- 4 ด้านการบริหารทั่วไป

สถานศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการแต่ละแห่งจะได้รับการ กระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการ ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมี ตักยภาพการจัดการศึกษาแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ ขนาดโรงเรียน บุคลากร อาคารสถานที่ องค์กร สนับสนุน ความพร้อมของชุมชน ผู้ปกครอง เป็นต้น ดังนั้นในการกำหนดโครงสร้างการบริหารจะ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

โครงสร้างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 - 20) ได้เสนอผังโครงสร้างสถานศึกษาตามการกระจายอำนาจของสถานศึกษาไว้ ดังนี้



ภาพประกอบ 2 แผนผังโครงสร้างองค์กรตามแนวการกระจายอำนาจ
ที่มา คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545)

โดยรายละเอียดแผนผังการแบ่งงาน ดังนี้

1 ด้านวิชาการ

1 1 กลุ่มงานหลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร งานระดับชั้น สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี บริการเอกสารการสอน หลักสูตรพิเศษ

1 2 กลุ่มงานนิเทศการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการสอน ประกอบด้วย งานนิเทศ และการพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัยการสอน การศึกษากับชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1 3 กลุ่มงานกิจการและกิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว ทุนการศึกษา กิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร

1 4 กลุ่มงานสื่อ ห้องสมุด และเทคโนโลยีการศึกษา ประกอบด้วย บริการสื่อ ห้องสมุดโรงเรียน บริการเอกสารสิ่งพิมพ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

1 5 กลุ่มงานวัดผลประเมินผลและมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วยระเบียบและทะเบียนนักเรียน การวัดผล การเทียบโอนและคลังข้อสอบการประเมินมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน

1 6 กลุ่มงานพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย การวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาวิชาชีพครู

1 7 กลุ่มงานการศึกษานอกระบบ ประกอบด้วย การศึกษาตามอัธยาศัย งานบริการชุมชน โครงการพิเศษของโรงเรียน

2 ด้านการงบประมาณ

2 1 กลุ่มงานนโยบายและแผนงาน ประกอบด้วย นโยบาย แผน โครงการสารสนเทศ และระบบสารสนเทศ การติดตามและการรายงาน

2 2 กลุ่มงานการงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณ การติดตามและรายงานงบประมาณ

2 3 กลุ่มงานจัดหารายได้และกองทุนโรงเรียน ประกอบด้วย การจัดหารายได้งานบริหารกองทุน

2 4 กลุ่มงานบริหารสินทรัพย์และผลประโยชน์

3 ด้านการบริหารบุคคล

1 1 กลุ่มงานการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก

1 2 กลุ่มงานการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล

1 3 กลุ่มงานการประเมิน การพัฒนาบุคคลและงานวินัย

1 4 กลุ่มงานสวัสดิการและกองทุนบุคลากร

4 ด้านงานบริหารทั่วไป

- 4 1 กลุ่มงานธุรการและสารบรรณ
- 4 2 กลุ่มงานเลขานุการกรรมการสถานศึกษา
- 4 3 กลุ่มงานการเงินและบัญชี
- 4 4 กลุ่มงานพัสดุและการจัดจ้างบริการ
- 4 5 กลุ่มงานอาคารสถานที่
- 4 6 กลุ่มงานรักษาความปลอดภัย
- 4 7 กลุ่มงานประชาสัมพันธ์
- 4 8 กลุ่มงานบริการพิเศษ
- 4 9 กลุ่มงานบริการอนามัยโรงเรียนและโภชนาการ
- 4 10 กลุ่มงานระบบการตรวจสอบผลงานและการเงิน
- 4 11 กลุ่มงานโครงการชุมชนสัมพันธ์

2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่

คำว่า "บทบาท" ตามพจนานุกรมได้ให้ความหมายไว้ว่า ทาตามบท หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การแสดงพฤติกรรมตามบทหรือตำแหน่งหน้าที่ บทบาทจึงถือเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานต่าง ๆ มีนักวิชาการได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

ทิตยา สุวรรณขุ (2527 162 - 163) กล่าวถึงฐานะ (Status) และบทบาท (Role) ไว้ว่าฐานะและตำแหน่งเป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่ของคนที่ยดำรงตำแหน่งนั้นต้องปฏิบัติ สวนบทบาท คือ การแสดงออกตามหน้าที่นั้นให้คนอื่นประจักษ์ ฐานะ ตำแหน่ง และบทบาทเป็นสิ่งที่มียู่ก่อนที่บุคคล จะเข้าไปสวมฐานะและตำแหน่งนั้น เมื่อบุคคลเข้าไปอยู่ในตำแหน่งใดแล้วก็จะถูกหล่อหลอมพฤติกรรมให้ผสมผสาน สอดคล้องกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ภิญโญ สาร (2523 283) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ หมายถึง ความมุ่งหมายที่บุคคลอื่น คาดว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรจะทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่มีอยู่ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ โสภา ชูพิชัยกุล และอรทัย ชื่นสมุท (2525 129) ที่กล่าวว่า ทุกตำแหน่ง หรือชั้น จะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังไว้ในระดับหนึ่งว่า พฤติกรรมของคนที่อยู่ในตำแหน่งนั้นควร จะต้องทำอะไร มีพฤติกรรมอะไร บางทีอาจคลุ้มไปในแง่ที่ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่หรือพันธะ ของตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย

ณัฐเศรษฐ์ โพธิ์ศรีทอง (2538 : 19) กล่าวว่า สมาชิกในกลุ่มชนโดยบทบาทต่าง ๆ จะมีเกณฑ์ของมันและมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคม

ประมวล รัตนวงศ์ (2519 : 12) สรุปเกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาทเป็น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไข และอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำ เมื่อบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด พฤติกรรมดังกล่าวนั้นผูกพันกับความคิดเห็นของผู้เข้าดำรงตำแหน่งเอง และความคาดหวังของสังคมที่เห็นว่า บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นควรกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐเศรษฐ์ โพธิ์ศรีทอง (2538 : 19) ที่กล่าวถึงบทบาทว่าหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมอันเป็นที่คาดหวังของสมาชิกที่มีต่อบุคคลนั้น และบทบาทจะเป็นแบบแผนของความต้องการเป้าหมาย ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ คานิยม และการกระทำที่สมาชิกของชุมชนคาดหวังคงเป็นไปตามชนิดของตำแหน่งที่มีอยู่

สุรพล พุฒคำ (2522 : 19) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาทหน้าที่เป็นของ คู่กัน ซึ่งกำหนดควบคู่กับบุคคลนั้น ๆ จะได้รับบทบาทเป็นเงื่อนไขที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องทำ รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับมาพร้อมกับตำแหน่ง ซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ดังนั้นบทบาทจึงมีความหมายแยกได้ 2 ส่วน คือ

1 บทบาทที่ได้รับมาพร้อมกับตำแหน่ง เป็นบทบาทที่เกิดมาพร้อมกับตำแหน่ง เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็จะแสดงตามบทบาทกฎหมาย ระเบียบ ภาระหน้าที่รับผิดชอบ และสิทธิที่กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐาน

2 บทบาทเป็นที่คาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง เป็นบทบาทที่บุคคลที่เกี่ยวข้องคาดหวังว่าบุคคลที่เข้าไปดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องมีแบบพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะตรงกับแบบแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ คานิยม ทศนคติ ประสบการณ์และการศึกษาอบรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป บทบาท คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกตามหน้าที่หรือตำแหน่งที่มีอยู่ ให้เป็นที่รู้เห็นของบุคคลอื่น ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจตรงกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ก็ได้ฉะนั้นบทบาทจึงแบ่งออกเป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง

บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการที่ได้กระทำหรือปฏิบัติจริง

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการที่ควรจะทำปฏิบัติ

ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เฉพาะบทบาทที่ปฏิบัติจริง

2.2 การบริหารหลักสูตร

หลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา การจัดการศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับเรื่องของหลักสูตรทั้งนี้เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจในการดำเนินงาน (กิตติมาปริดีติติก, 2532 : 59) ความสำเร็จและความล้มเหลวของโรงเรียนขึ้นอยู่กับงานวิชาการซึ่งจะต้องใช้หลักสูตรเป็นแม่แบบหรือเป็น Blueprint ในการบริหาร ดังนั้นในการบริหารหลักสูตรหมายถึง การจัดการและการดำเนินการ การควบคุมดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อจุดหมายหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดในสถานศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 8) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นธงชัยในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาซึ่งเป็นแผนแม่บทกำกับการทำงานทุกด้านของโรงเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 43) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร มีลักษณะคล้ายการบริหารงานลักษณะอื่นๆ ในสถานศึกษา แต่อาจจะแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ วิธีการ และการประเมินผล และให้ความหมายว่า การบริหารหลักสูตรหมายถึงกระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตรซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 157) ให้ความหมายว่า การบริหารหลักสูตรคือการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบอื่นมาสนับสนุนให้เป็นระบบขึ้นมา เช่น ระบบการวัดผล ระบบการบริหารงานบุคคล เป็นต้น

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักสูตร เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การเตรียมการ การดำเนินการใช้หลักสูตร การวัดผลประเมินผล การใช้หลักสูตรและการจัดระบบบริหารอื่นๆ เพื่อสนับสนุนให้การบริหารหลักสูตรมีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 158) กล่าวว่า ในการบริหารหลักสูตรนั้น จะต้องมีการบริหารอย่างเป็นระบบ ระเบียบและรวมไปถึงกระบวนการเรียนการสอนด้วย ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

- 1 การวางแผนหลักสูตร
- 2 การนำหลักสูตรไปใช้
- 3 การประเมินผลหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538 : 170) เสนอไว้ การบริหารหลักสูตรมีขั้นตอน ดังนี้

- 1 การวางแผนหลักสูตร ประกอบด้วย
 - 1 1 ขั้นตอนการวางแผนและการนำหลักสูตรไปใช้
 - 1 2 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
 - 1 3 การวางแผนการนำหลักสูตรใหม่เข้าไปแทนที่หลักสูตรเก่า
 - 1 4 การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
- 2 การสนับสนุนการใช้หลักสูตร ได้แก่
 - 2 1 การเตรียมความพร้อมผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร
 - 2 2 การแปลงหลักสูตร สู่การเรียนการสอน
 - 2 3 การทำแผนการสอน
 - 2 4 การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทางการเรียนรู้
 - 2 5 การจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองหลักสูตร
- 3 การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร
- 4 การนิเทศ กำกับดูแลการใช้หลักสูตร
- 5 การประเมินตนเองที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
- 6 การวางแผนการประเมินการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 12 – 24) เสนอแนะ

แนวทางการบริหาร ว่าควรมี 4 ขั้นตอน คือ

- 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
- 2 การวางแผน
- 3 การดำเนินการตามแผน
- 4 การประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 43) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1 ขั้นการเตรียมการ
- 2 ขั้นดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร
- 3 ขั้นการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2544 : 5 – 6) ได้เสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรไว้ว่ารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 ขั้นตอน แบ่งออกเป็น 7 ภารกิจ ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 2 จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภารกิจที่ 3 วางแผนการและเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้

ภารกิจที่ 4 ดำเนินการใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

ภารกิจที่ 6 สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

จากหลักการบริหารหลักสูตรดังกล่าว สรุปว่า การบริหารหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จนั้นควรเริ่มที่ การวางแผนและเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาบุคลากรงบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ มีการดำเนินการจัดทำเอกสารหลักสูตรและใช้หลักสูตรและนิเทศกำกับ ติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาททฤษฎีการกระทำของสังคม เป็นการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์โดยการตอบคำถามที่ว่า “ทำไมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจึงมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติเช่นนั้น” ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้หลายทฤษฎี ในที่นี้จะขอกล่าว 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎี ของเฮร์เบอร์ก ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม และทฤษฎีการมีส่วนร่วม ดังนี้

1 ทฤษฎีเฮร์เบอร์ก (Herzberg 1966 48 – 52 อ้างอิงจาก ปราโมทย์ คล้ายศิริ 2545 14) ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮร์เบอร์ก (Herzberg's Two Factor Theory) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่สำคัญและได้รับความสนใจในการศึกษาวิจัยและนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การ ซึ่งได้สรุปปัจจัย 2 ประการที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของบุคคลคือ

1.1 ปัจจัยจูงใจ (motivation factor) หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรงและเป็นตัวการที่สร้างความพึงพอใจให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นดังนี้

1.1.1 ความสำเร็จในการทำงาน (achievement) คือการที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและสำเร็จ มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เกิดความรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่สำเร็จ

1.1.2 การได้รับความยอมรับนับถือ (recognition) คือการได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้อื่น การยอมรับนี้จะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับความสามารถเมื่อทำงานเสร็จ

1 1 3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (the work itself) เป็นงานที่น่าสนใจต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรืองานที่ทำตั้งแต่ต้นจนจบคนเดียว

1 1 4 ความรับผิดชอบ (responsibility) เป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่

1 1 5 ความก้าวหน้า (advancement) การได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์กร มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือได้รับการอบรม

1 2 ปัจจัยค้ำจุน (maintenance factor) หมายถึง ปัจจัยที่สนับสนุนให้การทำงานของบุคคลสามารถดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1 2 1 โอกาส (opportunity) คือ ความเชื่อของผู้กระทำที่มีต่อสถานการณ์หรือข้อกำหนดและทางเลือกที่มีอยู่ โอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของบุคคลมักจะตัดสินใจเข้าร่วมในการกระทำทางสังคมเมื่อเขาพิจารณาแล้วเห็นว่าภายใต้สถานการณ์นั้นให้เขาเลือกกระทำได้ ดังนั้นการที่ผู้กระทำตัดสินใจและเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของโอกาสที่มีในสถานการณ์นั้น

1 2 2 ความสามารถ (ability) คือ การรับรู้ของผู้กระทำเกี่ยวกับพลังขีดความสามารถของเขาในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนกระทั่งสามารถบรรลุความสำเร็จภายใต้สถานการณ์ที่ผู้กระทำตระหนักถึงความสามารถของเขา

1 2 3 การสนับสนุน (support) คือ การช่วยเหลือหรือการจัดการคัดค้านซึ่งผู้กระทำเชื่อว่าเขากำลังได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งตัวเองเป็นผู้เลือก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนดังกล่าว มีความสอดคล้องกันในบทบาทต่าง ๆ กับการบริหารงาน ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนในหน่วยงานได้มีบทบาทในการรวมคิดรวมทำ ทำให้งานบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพเป็นการสร้างความรับผิดชอบให้แก่ตนเอง และเพื่อนร่วมงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานและประสิทธิภาพของงานมีมากขึ้น

2 ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร (Communication Theory) โรเจอร์ (Roger 1973 45 – 49 อ้างอิงจาก ปราโมทย์ คล้ายศิริ 2545 15) ได้ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับของใหม่กับกระบวนการสื่อสาร ไว้ว่าการที่บุคคลจะมีการรับของใหม่นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการติดต่อสื่อสาร ซึ่งได้แก่ ช่องทางการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนตัว ดังนี้

2 1 ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว ได้แก่ อายุของบุคคล สถานภาพทางสังคมฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงรายได้ ขนาดที่ดิน การถือครองที่ดินและความสามารถเฉพาะอย่าง ซึ่งรวมถึงระดับการศึกษาด้วย

2 2 ช่องทางการสื่อสารความรู้หรือกระบวนการติดต่อสื่อสารซึ่งประกอบด้วย ผู้ส่งการหรือแหล่งกำเนิดการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารและผู้รับสาร สำหรับช่องทางการสื่อสารเป็นวิธีการที่เขาส่งสารไปยังผู้รับสารซึ่งแยกได้ 2 ลักษณะ คือ

2 2 1 ช่องทางสื่อสารมวลชน (mass media channels) เป็นวิถีทางในการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2 2 2 ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal channels) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร การติดต่อสื่อสารสามารถเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจส่งผลให้บุคคลมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ เกิดความตระหนักอันจะนำไปสู่การมีบทบาทในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนมากขึ้น

3 ทฤษฎีจิตวิทยาทางสังคม (Theory of Social Psychology) มาสโลว์ (Maslow 1984 90 อ้างอิงจาก ปราโมทย์ คล้ายศิริ 2545 16) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับแรงจูงใจของการกระทำของมนุษย์ ไว้หลายประการ ประการแรกมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการเกิดขึ้นเสมอ และประการที่สอง ความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะเป็นสากล คือคล้ายกันไปทั่ววัฒนธรรม และความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนนั้นคือ เมื่อมีความต้องการในระดับล่างได้รับการตอบสนองจนเพียงพอแล้ว บุคคลจะเลื่อนขึ้นไปหาทางตอบสนองความต้องการในระดับสูงขึ้น ความต้องการของมนุษย์สามารถเรียงลำดับได้ 5 ขั้นตอน คือ

3 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological need) ได้แก่ ความต้องการในเรื่องการกินอยู่ ความสุขสบายทางกายทั้งปวง ถือเป็นความต้องการขั้นแรก

3 2 ความต้องการทางด้านสวัสดิภาพ ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัย (safety need) สิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ความกลัวความสูญเสีย

3 3 ความต้องการความรักและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (love and belongingness need) เช่น ความต้องการเพื่อน คนรัก พ่อ แม่ ลูก

3 4 ความต้องการนิยมนับถือตนเอง (self - esteem) ต้องการยอมรับและภูมิใจในตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่าทางสังคม

3 5 ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (self - actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงของมนุษย์ ผู้ซึ่งไม่กังวลเรื่องปากเรื่องท้อง ความปลอดภัย ความรัก และความยอมรับในตนเองหรือศักดิ์ศรีต่อไปอีก มนุษย์จะพัฒนาศักยภาพของตนเองเพราะอยากรู้ อยากสร้างสรรค์ เพราะใจรักทำงานเพราะอยากจะทำ มีความต้องการพัฒนาตนเองให้ไปถึงขีดสุดของศักยภาพที่ตนเองมีอยู่อย่างแท้จริง เป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ

4 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม เป็นทฤษฎีการกระทำทางสังคมมนุษย์ ซึ่งได้อธิบายถึงพฤติกรรมในการอยู่รวมกัน

เจมส์ ค็อกซ์ ปินทอง (2527 10) ได้จัดลำดับขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนรวมคือ

- 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุของปัญหาชุมชนบท
- 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติ

4 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ปธาน สุวรรณมงคล (2527 : 129) กล่าวว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ

- 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
- 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ
- 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
- 4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

จากการศึกษา ความหมายและกระบวนการของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำมาผนวกกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 ข 21 – 24) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนไปสู่มาตรฐานและการจัดการศึกษาของโรงเรียนสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนี้

1 ชุมชนต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่มีความจำเป็นที่ต้องร่วมกันพัฒนาโรงเรียน ให้เจริญก้าวหน้าเพื่อใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้มีคุณภาพ โดยพยายามผลักดันให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

2 ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เพื่อหาจุดพัฒนารวมกันกับคณะครูในโรงเรียนโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นให้ได้รับความสำเร็จ

3 ร่วมค้นหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่น เข้ามาให้การศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ที่ทางโรงเรียนจัดให้

4 ชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือ สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน เช่นการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ จัดตกแต่งสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ร่วมรณรงค์หาทุนการศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียน ตลอดทั้งรวมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้น

5 รวมตรวจสอบผลการพัฒนาโรงเรียน การจัดการศึกษาของโรงเรียน หากพบปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ก็เข้าร่วมแก้ไขปัญหานั้นและอุปสรรคนั้นร่วมกัน

6 สร้างความภาคภูมิใจในผลงาน การพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน โดยชุมชนรับรู้ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนและร่วมกันภาคภูมิใจในผลการพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ โดยชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นลำดับตลอดมา

จากทฤษฎีดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กิจกรรมพัฒนาใด ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐาน และก่อให้เกิดความพึงพอใจของบุคคลหรือกลุ่มคนในชุมชนกิจกรรมนั้น ๆ ก็จะได้รับ การสนับสนุนจากประชาชนโดยประชาชนเข้ามามีบทบาทมากที่สุด ทฤษฎีเหล่านี้จึงเป็นทฤษฎีที่ตรงกับธรรมชาติของมนุษย์ในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ และในแต่ละขั้นตอนนี้ได้แบ่งระดับของมนุษย์ไว้ด้วยเช่นกัน เพราะมนุษย์จะมีระดับของความต้องการที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพของแต่ละบุคคล

2.4 ประเภทของบทบาทหน้าที่และการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ

ประมวล รัตนวงศ์ (2519 : 120) ได้แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น 2 ประเภทตามตำแหน่งที่ทำให้เกิดบทบาท คือ

1 บทบาทที่ได้รับจากตำแหน่ง เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดควบคู่กับตำแหน่ง ได้แก่ ฐานะของตำแหน่งนั้น กฎ ระเบียบ ภารกิจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิและข้อผูกพัน ซึ่งได้กำหนดไว้เป็น ปทัสถาน (norm) สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งนั้น

2 บทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นโดยบุคลิกภาพของบุคคล ได้แก่ ค่านิยม เจตคติ อบรมประสบการณ์ ตลอดจนพื้นฐานของวัฒนธรรมและประเพณี ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้นยึดถือปฏิบัติ

ทิตยา สุวรรณชฎ (2527 : 8) ได้แบ่งบทบาทออกเป็น 2 ประเภทคือ

1 บทบาทอุดมคติ (Ideal Role) คือ บทบาทของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางสังคม ควรปฏิบัติบทบาทอุดมคติกำหนดโดยการอบรม ให้คำแนะนำสั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

2 บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) คือ บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่จะต้องปฏิบัติ บทบาทที่ต้องปฏิบัติในครั้งนี้อำนาจโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมนำเอาบทบาทอุดมคติไปแปลเพื่อให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้นบทบาทที่จะปฏิบัติจริงจะใกล้เคียงหรือแตกต่างจากบทบาทอุดมคติและสภาพแวดล้อม

ดิเรก พลเลิศ (2540 : 18) ได้แบ่งประเภทของบทบาทตามภารกิจและความรับผิดชอบของผู้บริหารไว้ 2 ประเภท คือ

1 บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำหรือบทบาทตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ จำเป็นต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำ ถ้าไม่กระทำหรืองดเว้นการกระทำจะต้องมีความผิด

2 บทบาทอันควรกระทำ หรือบทบาทด้านควรจะเป็น เป็นบทบาทที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย แต่องค์กรหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ควรปฏิบัติหรือควรกระทำแม้ว่าจะมิได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม

ชาร์ป (ภิญโญ สาร, 2523 : 55 , อ้างอิงจาก Sarbin 1972 : 546) ได้จำแนกลักษณะที่สำคัญของบทบาทเป็น 2 ประเภท คือ

1 ความคาดหวัง (expectations) เป็นความคาดหวังของบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ควรแสดง พฤติกรรมที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ อย่างไร

2 การแสดงบทบาท (enactments) เป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป บทบาทหน้าที่ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยในการสร้างสรรค์หลักสูตรให้มีความสมบูรณ์สอดคล้องกับชุมชน สังคม และผู้เรียน และยังเป็นการระดมความคิดจาก

หลาย ๆ ฝ่ายซึ่งถือเป็นการช่วยสร้างการศึกษาให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสนองตอบสังคมและชุมชนได้ต่อไปในอนาคต

การบริหารงานในรูปคณะกรรมการ

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2529 170) คณะกรรมการหมายถึง "คณะบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลหรือองค์การหนึ่งองค์การใด คณะบุคคลดังกล่าวนั้นอาจเป็นบุคคลภายในองค์การนั้น ๆ เองหรือรวมกับบุคคลอื่น ๆ ที่มาจากองค์การต่าง ๆ กัน เพื่อทำหน้าที่ด้วยการประชุมพิจารณาปรึกษาหารือปัญหาเรื่องที่คณะกรรมการชุดนั้นได้รับมอบหมายแล้วรวบรวมข้อวินิจฉัย หรือข้อเสนอแนะต่อองค์การนั้น ๆ"

วีระ เจริญพร (2532 16) ได้กล่าวว่า การบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ คือ กลุ่มบุคคลที่ได้รับการคัดเลือก หรือแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสมาชิกทุกคนได้ช่วยเหลือกัน และปรับปรุงวิธีทำงานให้ดียิ่งขึ้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 320) สรุปได้ว่า หมายถึง กลุ่มของคนที่ย้ำมารวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ภายในองค์การ กลุ่มของคณะกรรมการนี้อาจจะรวมกันขึ้นในลักษณะที่ไม่เป็นทางการก็ได้ แต่ในทางปฏิบัตินั้น คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมักจะมีการตั้งอย่างเป็นทางการ เพื่อรวมเอาคนจากฝ่ายต่าง ๆ มาช่วยพิจารณาและแก้ไขปัญหาทั่วไปในองค์การ

รัตนะ ทวีผล (2546 10) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานในระบบคณะกรรมการประสบความสำเร็จมี 3 ประการ ดังนี้

1 ความตั้งใจจริงของผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะใช้คณะกรรมการเพื่อช่วยในการบริหารงาน หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

2 ลักษณะของปัญหาที่มอบหมายให้ศึกษาและเสนอแนะ จะต้องมีความสำคัญ ชัดเจน จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วนและเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้จริงในทางปฏิบัติ

3 คณะกรรมการ ประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ที่ให้ประโยชน์แก่การดำเนินงานของคณะกรรมการ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และเป็นผู้ที่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการ

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การทำงานโดยองค์คณะบุคคล จะบังเกิดผลดีได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุดได้แก่ สมาชิกทุกคนในคณะกรรมการต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รวมมือร่วมกันทำงานอย่างเต็มที่ เคารพนับถือและมีความจริงใจต่อกันในการบริหารงาน จะต้องตั้งอยู่บนฐานแห่งความเป็นประชาธิปไตย ถูกต้องและยุติธรรม ตลอดจนต้องยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ในทางตรงข้าม หากสมาชิกดังกล่าวขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดความจริงใจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าส่วนรวมแล้ว การทำงานในรูปขององค์คณะบุคคลก็จะประสบความล้มเหลวได้

3 ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร

การบริหารงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในปัจจุบันแบ่งออกเป็นงานใหญ่ ๆ ได้ 2 งาน คือ งานหลัก ได้แก่ งานวิชาการ และงานสนับสนุน ได้แก่ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ และการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งงานโครงการพิเศษด้วย และทิศทางในอนาคต กรอบงานการบริหารงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จะแยกเป็น กลุ่มอำนวยการ กลุ่มงานจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ และกลุ่มงานกิจการนักเรียน ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็จะแบ่งเป็น 2 งาน คือ กลุ่มอำนวยการ และงานจัดการศึกษา พัฒนาวิชาการ และกิจการนักเรียน และเพื่อให้การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 27 ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชน สังคมภูมิปัญญา ท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 ที่ผ่านมา คณะกรรมการดังกล่าวมี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ชุดที่ 2 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา มีทั้งหมด 9 คณะ

โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

คณะกรรมการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา มี 2 คณะ คือ คณะที่ 1 คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แต่งตั้งโดยผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ คณะที่ 2 คือ คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา แต่งตั้งโดยหัวหน้าสถานศึกษา มีจำนวน 9 คณะ

คณะที่ 1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แต่ละแห่งประกอบด้วยกรรมการ ดังนี้

- | | | |
|---|-------------------------------------|-----------|
| 1 | ผู้บริหารสถานศึกษา | ประธาน |
| 2 | ผู้ช่วยผู้บริหารที่ผู้บริหารมอบหมาย | รองประธาน |
| 3 | หัวหน้าหมวดหรือกลุ่มวิชา | กรรมการ |
| 4 | หัวหน้างานแนะแนว | กรรมการ |

5 หัวหน้างานวัดและประเมินผล

กรรมการ

6 ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

กรรมการและเลขานุการ

กรณีสถานศึกษาใดไม่มีผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมเป็นรองประธานกรรมการและเป็นกรรมการและเลขานุการและกรณีเห็นสมควรจะให้มีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ตามความเหมาะสม การแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการดังกล่าว ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับเป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

คณะที่ 2 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา แต่งตั้งโดยหัวหน้าสถานศึกษา มี 9 คณะ คือ

คณะที่ 1 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาภาษาไทย

คณะที่ 2 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คณะที่ 3 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

คณะที่ 4 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์

คณะที่ 5 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คณะที่ 6 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

คณะที่ 7 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

คณะที่ 8 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ

คณะที่ 9 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชากิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน

คณะอนุกรรมการแต่ละคณะประกอบไปด้วย

1 หัวหน้าหมวดวิชา/กลุ่มวิชา

ประธานอนุกรรมการ

2 ครู อาจารย์ทุกคนในหมวดวิชา/กลุ่มวิชา

อนุกรรมการ

3 รองหัวหน้าหมวดวิชา/กลุ่มวิชา

อนุกรรมการและเลขานุการ

กรณีสถานศึกษาใดไม่มีรองหัวหน้าหมวดวิชา/กลุ่มวิชา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาแต่งตั้งตามความเหมาะสม

กรณีสถานศึกษาใดไม่มีการจัดกลุ่มวิชาตามชื่อกลุ่มวิชาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้พิจารณากำหนดจำนวนอนุกรรมการตามกลุ่มวิชาที่สถานศึกษามีอยู่

หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

ในการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้สถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการขึ้น ทำหน้าที่ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาแต่ละแห่งไว้ดังนี้

1 วางแผนการดำเนินงานวิชาการ เช่น กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตร จัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายของการวางแผน

เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1966 7 , อ้างอิงจาก วิชัย ดิสสระ 2535 35) ได้ให้ข้อคิดว่าการวางแผนพัฒนาหลักสูตร บุคคลที่มีหน้าที่การวางแผนหลักสูตรต้องร่วมกันจัดทำแผน จัดทำหลักสูตรตามขั้นตอนอย่างละเอียดและสามารถตรวจสอบแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร หากมีปัญหาก็สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ การกำหนดแผนการเรียนการสอนในหลักสูตรจะทำให้ทราบว่า จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด และอย่างไร ทั้งยังสามารถกำหนดสื่อการเรียนการสอน การประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542 19 – 20) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรว่า หมายถึง กระบวนการตัดสินใจสำหรับอนาคตของประเทศ โดยกำหนดแนวดำเนินการการศึกษาของชาติด้วยวิธีแก้ไข ปรับปรุง หรือขยายการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดทิศทาง และควบคุมให้แล้ว

ปราณี ดันติตระกูล (2546 57) การวางแผนดำเนินการร่วมกันของผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหา ออกแบบกิจกรรมนักเรียนที่ช่วยแก้ปัญหาและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด ออกแบบกิจกรรมแนะแนว ครูทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแนะแนว

สรุปได้ว่า การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึงการวางแผนดำเนินการร่วมกันของผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวผู้เรียน

2 จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ นิเทศกำกับติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ วัดผลประเมินผล และแนะแนวให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐาน หลักการของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน โดยมีการปฏิบัติดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 56) มีการจัดทำคู่มือและระเบียบการของงานวิชาการ การจัดทำคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำคู่มือการวัดผลประเมินผล การจัดทำคู่มือเกี่ยวกับแนะแนวและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษาได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปได้ว่า การจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเพื่อให้ครู และบุคลากรของสถานศึกษาได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการแนะแนว ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร

ความหมายการพัฒนาบุคลากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2535 : 392 – 393) ได้ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา ใน 2 ด้าน คือ

1 การพัฒนาบุคคลก่อนเข้าปฏิบัติงาน (Perservice) ตามความหมายของการพัฒนาบุคลากรในประเภทนี้ หมายถึงการเตรียมบุคลากรนั่นเอง การพัฒนาตามแนวนี้จะเกิดขึ้นเมื่อโรงเรียนต้องการขยายงานหรือโครงการใหม่ๆ ขึ้นในโรงเรียน และบุคลากรที่มีอยู่ในโรงเรียนขาดความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานน้อย จึงจำเป็นที่จะต้องส่งบุคลากรที่โรงเรียนมีอยู่และตั้งใจจะรับผิดชอบงานทางนี้ ไปรับการพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีความสามารถในด้านนั้นๆ ช่วยพัฒนาให้

2 การพัฒนาบุคลากรในขณะที่ปฏิบัติงานอยู่การพัฒนาบุคลากรแนวนี้ คือเมื่อบุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่มานานพอสมควรแล้ว และงานที่รับผิดชอบอยู่นั้นในขณะนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ๆ เกิดขึ้นอีกหลายอย่าง สมควรอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในทางนี้ควรจะได้รับความรู้และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของตนให้ดียิ่งขึ้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 199) กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นกิจกรรมด้านการบริหารบุคคลที่มีขึ้น เพื่อที่จะช่วยให้แต่ละคนได้มีแผนสำหรับงานอาชีพของตน ในอนาคตภายในองค์กร ทั้งนี้เพื่อที่จะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์และขณะเดียวกันพนักงานก็มีโอกาสที่จะมีผลสำเร็จในการพัฒนาตนเองได้สูงสุด

ดนัย เทียนพุฒ (2541 : 33 – 34) กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาที่สามารถกระทำได้ด้วยการพัฒนาในรูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management) กับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development) ในทั้ง 2 วิธีนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะเสริมสร้างให้พนักงานมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์เพิ่มขึ้น จนพนักงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะรับผิดชอบงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น รวมถึงการมุ่งสู่องค์กรที่จะชนะในการแข่งขันด้วย

ณัฐวิพันธุ์ เขจรนันท์ (2541 : 174) กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากร ว่าเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับหลายองค์กร โดยเฉพาะในปัจจุบันที่แต่ละองค์กรต้องพยายามดำเนินการ เพื่อดำรงอยู่ การเจริญเติบโต และการแข่งขัน โดยแต่ละองค์กรต้องพยายามพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีทักษะและศักยภาพในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

อุทัย หิรัญโศ (2531 : 109) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่า คนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ฉะนั้น การพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ ความตั้งใจจริงในการทำงานย่อมทำให้การบริหารองค์กรรุดหน้าไปได้อย่างแท้จริง

ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยจัดแหล่งข้อมูลภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำ

หลักสูตรจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและระดมความคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเชิญวิทยากรผู้รู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรมาให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา การจัดระบบเครือข่าย การสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมกับสถานศึกษา หน่วยงาน และผู้รู้ในชุมชน การติดตามผลการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ในการจัดทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนมามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เมื่อพัฒนาให้คนมีความรู้ ความสามารถก็จะทำให้บุคลากรมีทักษะและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานก็จะทำให้องค์กรมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและสามารถชนะคู่แข่งได้

4 ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชน เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการดำเนินการสำรวจความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มี เพื่อใช้ในการประกอบในการจัดทำหลักสูตร ประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิและองค์กร หน่วยงานในท้องถิ่นในการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการรวบรวมรายชื่อแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีการติดตามประเมินผลการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบุคคล องค์กรอื่นในการจัดทำหลักสูตร การจัดทำโครงการร่วมมือกับองค์กรเอกชนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประสานงานและร่วมมือกับองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนในการสร้างสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร

จันทรา พรหมานนท์ (2546 : 65) ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเตรียมตัวและเร่งรัดประสานความสัมพันธ์กับชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่นๆในชุมชน เพื่อให้องค์กรและชุมชนต่าง ๆ นั้น ทราบบทบาทหน้าที่ที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้ทราบบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องช่วยกันส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งจะต้องให้องค์กรหรือสถาบันต่างๆในชุมชน ได้มีการระดมทรัพยากรและเงินทุนเพื่อร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

สรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือเป็นการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการร่วมมือกันในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และระดมทรัพยากรและหาเงินทุนและร่วมมือกันในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสม

5 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีการดำเนินการวางแผนในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างมีขั้นตอน การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเผยแพร่เอกสารหลักสูตรที่จัดทำขึ้นไปยังหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชน การจัดทำปายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลทั่วไปได้รับทราบ การประชาสัมพันธ์การนำหลักสูตรไปใช้ตามแผนที่กำหนดไว้ให้ผู้ปกครองได้รับทราบ การจัดทำจดหมายข่าวเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงานและองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้ทราบ ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ท้องถิ่น การจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชุมชน ผู้ปกครองได้รับทราบเป็นระยะๆ มีการรายงานผลการนำหลักสูตรไปใช้ให้ผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับทราบ

กรมวิชาการ (2545 : 9) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ปายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร รวมทั้งผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมพบประชาชน

สรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเป็นการเผยแพร่ข้อมูล ขาวสาร การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ปายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร รวมทั้งผู้บริหาร และครูออกไปเยี่ยมพบประชาชน

6 ส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการสำรวจ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดทำกรวิจัยหลักสูตรของบุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน การฝึกอบรมให้กับบุคลากรของโรงเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบดำเนินการวิจัยโดยตรงขึ้น สถานศึกษา จัดทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพิจารณาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษามีการจัดทำการวิจัยหลักสูตรโดยภาพรวมของสถานศึกษาทุกปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการรวบรวม ผลงานวิจัยในด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรของสถานศึกษา และเผยแพร่ไปยัง ผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชน การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยด้านหลักสูตรและงานวิชาการ โดยเฉพาะ

บัญชา อึ้งสกุล (2546 : 48 - 51) การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ เป็นการ บูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการหา ความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อ พัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน นอกจากนี้ยัง เป็นการค้นหาคำตอบใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

- 1 การวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้
- 2 การวางแผนการเรียนรู้
- 3 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้
- 4 การสรุปความรู้
- 5 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำผลไปใช้ในการพัฒนา

สรุปได้ว่า การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษารวมมือกับชุมชนในการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

7 ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชา ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

ความหมายของการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544 : 54 – 55) ได้กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งประสงค์ขอบเขตของหลักสูตรคุณภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน สมรรถภาพในตัวผู้เรียนที่สัมพันธ์สิ่งที่สำคัญในรายวิชาต่าง ๆ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในหลักสูตร

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 26 – 31) ได้ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่าหมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน และเมื่อมีการนิเทศภายในโรงเรียนแล้ว จะต้องบรรลุผลดังต่อไปนี้

- 1 พัฒนาค้น เป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อมีนิเทศแล้วบุคลากรภายในโรงเรียน ได้รับความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 2 พัฒนางาน เป็นการร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
- 3 สร้างขวัญและกำลังใจ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน

สรุปได้ว่าการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล หมายถึงการเตรียมเอกสารข้อมูล กระบวนการทำงาน กับกรณีศึกษาจากภายนอก นำผลการนิเทศไปใช้และให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบและนำข้อเสนอแนะจากการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรและงานของสถานศึกษา

8 ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และบริหารหลักสูตร ระดับสถานศึกษาในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครู และบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 53) กล่าวว่า เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ก็ต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสมถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใดซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ ๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบ และประชุมร่วมกันเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาต่อไป

เมื่อบุคลากรแต่ละคนแต่ละฝ่ายมีการประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำมาประเมินผลภาพรวมทั้งหมดและนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่นครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้พัฒนางานต่อไป

การจัดทำแผนคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยที่ควรมีการปรับปรุงของสถานศึกษาหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนรวม เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการของสถานศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่า ตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา หมายถึง การตรวจสอบผลการประเมิน โดยคณะกรรมการจัดหลักสูตรสถานศึกษา นำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารและครูร่วมมือกันในการหาสาเหตุโดยผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

9 รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเน้นผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับเหนือสถานศึกษา และสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการโดยสถานศึกษามีการสรุปผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษาไว้อย่างชัดเจน การจัดทำรายงานการประเมินผลการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาไว้เป็นหมวดหมู่ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกปีการศึกษา มีการนำผลการประเมินนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความสำเร็จของการดำเนินการบริหารหลักสูตร นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการประเมินผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรมาทบทวนเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง สถานศึกษามีการจัดทำโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคม ชุมชนและศักยภาพของผู้เรียน มีการรายงานผลการดำเนินการของโรงเรียนให้ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบทุกปีการศึกษา (กรมวิชาการ, 2545 : 57) ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ในขณะนั้นจึงจะเป็นองค์ประชุม

สรุปได้ว่า รายงานผลการปฏิบัติงานเป็นการสรุปผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และนำผลการประเมินดำเนินการบริหารหลักสูตรมาทบทวนเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคม ชุมชน และศักยภาพของผู้เรียน

หน้าที่ของอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา

คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา ถือว่าเป็นกลุ่มงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดสาระการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาต่างๆ การพัฒนาแผนการสอนในรายวิชาให้เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสม ซึ่งสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ได้ดังนี้ (กรมวิชาการ 2545 57 – 58)

- 1 กำหนดสัดส่วนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา พัฒนาหลักสูตรรายวิชาของกลุ่มวิชา ในสาระการเรียนรู้แกนรวม แกนเลือก และเลือกเสรี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2 ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน
- 3 พัฒนาแผนการสอนรายวิชาที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้ผู้สอนสามารถปรับใช้ตามความเหมาะสม และให้การสอนนำไปสู่การเรียนรู้มากที่สุด
- 4 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด
- 5 กำหนดแนวทางการพัฒนาเครื่องมือ และติดตามการดำเนินการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่กำหนด
- 6 วิเคราะห์พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
- 7 ดำเนินการวิจัยการศึกษาในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล
- 8 นิเทศภายใน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
- 9 รวบรวมข้อมูลเพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบและประเมินการบริหารหลักสูตรรายวิชา กลุ่มวิชา ในการเรียนรู้ที่ผ่านมา และวางแผนการบริหารหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป
- 10 รายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ และผลการบริหารหลักสูตรของกลุ่มวิชา โดยเน้นผลที่เกิดกับผู้เรียนต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ วิชาการ ของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง
- 11 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายการประชุมอนุกรรมการ ให้มีการประชุม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีอนุกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของอนุกรรมการ ทั้งหมดที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่

การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยการเรียนรู้และประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละปีหรือภาค และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จาก จุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย

3.1 การกิกในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจและเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมินการสอนของตน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นตลอดเวลา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตร (กรมวิชาการ 2545 7 – 11) ซึ่งภารกิจในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อม

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน

ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนา

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1.1 สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

1.1.1 สสำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร โดยอาจจะจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1 1 3 ประชุมชี้แจง / ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

1 1 4 ศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย สื่อ เอกสารหรือศึกษาจาก
โรงเรียนนำร่องเครือข่ายหรือแกนนำ

1 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

1 2 1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบหลักสูตร

1 2 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากร

1 2 3 จัดอบรม สัมมนาหรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร

1 2 4 สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

1 3 ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการ
การตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการอื่น ๆ ตามความจำเป็น

แนวทางการดำเนินการ

1 3 1 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

1 3 2 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรม

พัฒนาผู้เรียน

1 4 จัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

1 4 1 รวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่นบุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่
วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับ
ผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น

1 4 2 นำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดทำให้เป็นระบบ

1 5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

1 5 1 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนองนโยบาย
กฎและระเบียบ

1 5 2 จัดทำลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

16 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือ

แนวทางการดำเนินการ

จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โหมมเพจ อินเทอร์เน็ตตำบล สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการ รวมทั้งผู้บริหารและคณะครูออกไปเยี่ยมพบปะประชาชน

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2 2 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2 3 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2 4 กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน

2 5 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค

2 6 จัดทำคำอธิบายรายวิชา

2 7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้

2 8 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2 9 กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2 10 กำหนดสื่อการเรียนรู้ / แหล่งการเรียนรู้

2 11 กำหนดการวัดผลและประเมินผล

2 12 บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้

สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

3 1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

3 2 จัดหา เลือก ใช้ ทำและพัฒนาสื่อ

3 3 จัดกระบวนการเรียนรู้

3 4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3 5 วัดผลและประเมินผล

3 6 แนะนำ

3 7 วิจัยเพื่อพัฒนา

3 8 นิเทศ กำกับ ติดตาม

แนวทางการดำเนินการ

3 1 การบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูให้พัฒนาดตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การใช้แหล่งการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การวิจัยเพื่อพัฒนา เป็นต้น

3 2 การบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3 2 1 ร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวผู้เรียนทั้งในด้านการศึกษาต่ออาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ให้กับผู้เรียน หรืออาจจะจัดตั้งศูนย์แนะแนวของสถานศึกษา

3 2 2 ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาในลักษณะการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ ได้แก่

3 2 2 1 บริหารการฝึกงานที่เป็นประโยชน์ เช่น บริการแนะแนว ชุมชมสหกรณ์ ห้องพยาบาล ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3 2 2 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน เป็นต้น

3 2 2 3 สนับสนุนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ชุมชมวรรณศิลป์ ชุมชมภาษาอังกฤษ ชุมชมคณิตศาสตร์ ชุมชมวิทยาศาสตร์

3 2 2 4 สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน เช่น ชุมชมกีฬา ชุมชมดนตรี ชุมชมโต้วาที ชุมชมเกษตร ชุมชมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชมแนะแนว เป็นต้น

3 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3 3 1 ระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่า

3 3 2 จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา

3 3 3 มีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

3 3 4 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3 3 5 ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนา

3 3 6 นิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่ 2 และภารกิจที่ 3 ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดไว้

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

5 1 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษา

52 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการจากภายนอกสถานศึกษา

ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน

ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

71 สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

72 สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกสถานศึกษา เพื่อระดมความคิด ประสานการณ์มาใช้ในการกำหนดหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา (กรมวิชาการ 2545 : 29 – 49)

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีข้อควรคำนึง 2 ประการ คือ

1 หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศ ส่วนสำคัญที่ต้องยึดคือ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และมาตรฐานการเรียนรู้ขงชั้น ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวเป็นคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียนทั้งประเทศ หลังจากที่ยกการศึกษาแต่ละช่วงชั้น หรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2 หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากข้อ 1 หลักสูตรจะต้องตอบสนองต่อความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาถึงขีดสูงสุด

สถานศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรของตนเองได้อย่างอิสระ โดยยึดนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น และมีความเป็นไปได้ก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น

1 การสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับ

2 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

- 3 การแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษาคณะต่างๆตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการและตามความจำเป็นของสถานศึกษา
- 4 การจัดทำระบบสารสนเทศใช้ในการจัดการศึกษา
- 5 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

ดังนั้นในกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา เมื่อเตรียมความพร้อมทุกๆ ด้านแล้วจึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 2 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
- 3 การจัดทำสาระของหลักสูตร
- 4 การออกแบบการเรียนรู้
- 5 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 6 การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษา
- 7 การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน
- 8 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อบ่งบอกอนาคตว่า โลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญๆ ของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและการติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงานแจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้

กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ โดยอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมนี้ เป็นกระบวนการที่มีพลังผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางก่อให้เกิดเจตคติในทางที่สร้างสรรค์ต่องานแก่สังคมของสถานศึกษา มีระบบและหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่าย เพียบพร้อม เช่น ระบบคุณภาพ ระบบหลักสูตร สาระการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การติดตาม การรายงานฐานข้อมูล การเรียนรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมมีระบบสนับสนุนครูอาจารย์ เป็นต้น กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์

ด้วยวิธีดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องในห้องเรียนสนองตอบความต้องการของชุมชน

วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เป็นการคิดไปข้างหน้า มีเอกลักษณ์ และสามารถสร้างศรัทธา และจุดประกายความคิดในสภาพการพัฒนาสูงสุด

ภารกิจ เป็นการแสดงวิธีดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไป

เป้าหมาย เป็นการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนั้น สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ดังกล่าวให้แก่ผู้เรียน เพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวินิจจัยเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี หรือภาคเรียน

2 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน เพื่อสถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

2 1 สาระการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ครบ 8 กลุ่มสาระรายปีหรือภาคเรียน ทั้งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเพิ่มเติมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2 2 มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน

2 3 เวลาแต่ละกลุ่มสาระ หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี หรือภาคเรียน

3 การจัดทำสาระของหลักสูตร

3 1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่

คาดหวังรายปี หรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

3.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 3.1 และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

3.3 กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค ดังนี้

3.3.1 ช่วงชั้น ป.1 – 3 ป.4 – 6 และ ม.1 – 3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนดจำนวนคาบเวลาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

3.3.2 ช่วงชั้น ม.4 – 6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาคสำหรับช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

3.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด ตามข้อ 3.1, 3.2 และ 3.3 มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ ซึ่งสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้หลายรูปแบบ เช่น

รูปแบบที่ 1 เขียนเป็นความเรียงเสนอภาพรวมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน

รูปแบบที่ 2 เขียนแยกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เขียนเป็นความเรียง สรุปภาพรวมของผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน

2 สาระการเรียนรู้ เขียนเป็นความเรียงของขอบข่ายเนื้อหา

รูปแบบที่ 3 เขียนเป็นความเรียง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1 ขอบข่ายกิจกรรมที่กำหนดกว้าง ๆ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของรายวิชา

2 ขอบข่ายเนื้อหาที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของรายวิชา

3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างกว้าง ๆ

รูปแบบที่ 4 เขียนเป็นความเรียง ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- 1 จุดประสงค์ของรายวิชาที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา
- 2 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้
- 3 กิจกรรมการเรียนรู้
- 4 วิธีการวัดและประเมินผล

รูปแบบที่ 5 เขียนแยกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

- 1 ผลการเรียนรู้ เขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน เป็นข้อ ๆ โดยไม่แยกด้าน
- 2 สาระการเรียนรู้เขียนเป็นข้อ ๆ

สำหรับคำอธิบายรายวิชามีแนวทางการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ๆ

3.5 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาคของทุกวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการ ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการใช้ปฏิบัติโครงงานอย่างน้อย 1 โครงงาน

3.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี หรือรายภาค แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

4 การออกแบบการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนการสอน

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม

ทั้งนี้ ต้องพยายามนำกระบวนการการจัดการกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะเช่น

1 การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำเป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระ และกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2 การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันจัดการเรียนการสอนโดยยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนหนึ่งอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่าง ๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3 การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงกันเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครู ผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4 การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีมในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะเป็นเรื่องพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

4.2 สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถ

เรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน และแหล่งอื่น เน้นสื่อที่ ผู้เรียน และผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดวงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

- 1 จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
- 2 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 3 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
- 4 ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม หลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 5 ศึกษาวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่กันอย่างสม่ำเสมอ
- 6 จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา และในชุมชน สื่อการเรียนรู้
- 7 จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
- 8 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

4.3 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียน

ของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีการเรียนของ ผู้เรียนจากการวัดและประเมินผล ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการคุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการวัดผลและประเมินผล จึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้สะท้อนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้าความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน

สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และวงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

5 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตาม

ความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบ วินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมี เป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รุ้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

1 กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมการรักษาดินแดน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนอาจจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น

1 จัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่าง ๆ แล้วกำหนดเวลาเรียนในตารางเวลาเรียน เช่นเดียวกันกับกลุ่มสาระอีก 8 กลุ่มสาระ

2 จัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่าง ๆ แล้วกำหนดเวลาเรียนบางส่วนในตารางเวลาเรียนปกติ และบางส่วนเรียนนอกเวลา

3 จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วย โดยวางแผนร่วมกันของกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม กำหนดเวลาเรียนบางส่วนในตารางเวลาเรียนปกติ บางส่วนเรียนนอกเวลา ฯลฯ

สถานศึกษา ต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

6 กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา

เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (จบการศึกษาภาคบังคับ)

1 ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4 ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1 ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4 ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เห็นสมควร เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมแสดงพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น

7 พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการส่งเสริม สนับสนุนต่าง ๆ ที่จะเอื้อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้เป็น

7.1 การพัฒนากระบวนการแนะแนว

สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบแนะแนวที่มุ่งการพัฒนาคนให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง ประเมินการจัดการที่มีคุณภาพ โดยกำหนดพันธกิจระหว่างบ้าน ชุมชน และสถานศึกษาที่เน้นความร่วมมือกันระหว่างบ้าน ในฐานะแหล่งเรียนรู้แรกของผู้เรียน ชุมชนจะเป็นเครือข่ายที่สำคัญของการแนะแนว ช่วยป้องกัน แก้ไข ปัญหาของสังคม สร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยข้อมูล สารสนเทศ และพัฒนาเครือข่ายแนะแนวให้เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านบริหารทั่วไป

7.2 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และห้องสมุด

สถานศึกษาจำเป็นต้อง ส่งเสริม สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม ประสบการณ์และความชำนาญ โดยเฉพาะห้องสมุดนั้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นห้องสมุดที่มีความหรูหราหรือใหญ่โต อาจเป็นเพียงมุมหนังสือ เพื่อการศึกษาค้นคว้าก็ใช้ได้ นอกจากนี้ ต้องสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ในรูปของคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ

7.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เน้นการวิจัยทั้งในห้องเรียน และการวิจัยในภาพรวมของสถานศึกษา

7.4 เครือข่ายวิชาการ

สถานศึกษาต้องพัฒนา และส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวิชาการ จากครูในสถานศึกษาเดียวกัน และในสถานศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนชมรมวิชาการต่าง ๆ ในรูปของเครือข่ายเชื่อมโยงกันทั้งจากบุคคลต่าง ๆ และจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีความรู้ และแนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

8 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาจะมีรายละเอียดที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้านในขั้นนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์และเรียบเรียงเพื่อให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์

ในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ควรคำนึงว่าสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตรเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ตั้งแต่ต้น คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ จนกระทั่งการนำหลักสูตรสู่ห้องเรียน คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการบริหารจัดการหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ ใช้ศักยภาพทั้งของสถานศึกษาและชุมชนเต็มที่ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ประการสำคัญ หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสามารถบอกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและบุคคลในชุมชนทราบอย่างชัดเจนว่า จะจัดการศึกษาอย่างไรในสถานศึกษานั้น เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาอาจมีหลายเล่ม ซึ่งในเล่มแรกควรเป็นเล่มที่กำหนดภาพรวม และมีเล่มอื่น ๆ อีกตามความเหมาะสมซึ่งอาจแยกเล่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้

การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ควรประกอบด้วย ส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1 วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
- 2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3 โครงสร้างหลักสูตร
- 4 รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 5 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 6 การจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้
- 7 การวัดและประเมินผล
- 8 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 9 อื่น ๆ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

สำหรับเอกสารที่แยกเล่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความจำเป็นและความต้องการ ซึ่งอาจประกอบด้วย วิสัยทัศน์การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้น โครงสร้างหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค รายวิชาพื้นฐาน และเพิ่มเติม หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ในการจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระ สถานศึกษาอาจจัดแยกเล่มต่างหาก โดยกำหนดรูปแบบได้ตามความเหมาะสม

เมื่อสถานศึกษาจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาตามหัวข้อดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบแต่ละหัวข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รวมทั้ง สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท/สภาพของสถานศึกษา จากนั้น นำร่างหลักสูตรดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบ

3.3 แนวทางการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา

1 การตรวจสอบวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

วิสัยทัศน์เป็นภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตที่วางอยู่บนพื้นฐานความจริง บ่งบอกภารกิจของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ที่ดี ต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย เป็นความต้องการของท้องถิ่นและมีระยะเวลาที่แน่นอน

วิธีการตรวจสอบทบทวน สถานศึกษาควรจัดให้มีคณะทำงานเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และภารกิจของสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์วิสัยทัศน์และภารกิจรวมทั้งสอบถามสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

แนวทางการตรวจสอบวิสัยทัศน์ ภารกิจ

- 1 วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันหรือไม่
- 2 วิสัยทัศน์ที่กำหนดได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องหรือไม่
- 3 ข้อกำหนดภารกิจเป็นการสะท้อนความคิดและการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และ ชุมชนหรือไม่

แนวทางการตรวจสอบเป้าหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา

- 1 เป้าหมายสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาหรือไม่
- 2 เป้าหมายมีความชัดเจน และสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากน้อยเพียงใด
- 3 เป้าหมายครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

2 การตรวจสอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีเหมาะสมกับสังคมไทย โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดขึ้นได้ ตามความต้องการซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความจำเป็นของชุมชนที่สถานศึกษาดังอยู่ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีเฉพาะ นอกเหนือหรือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ

สถานศึกษาต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งได้แก่คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาต้องการปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนเป็นกรณีเฉพาะนอกเหนือหรือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามสภาพปัญหาและความต้องการ

ทั้งนี้อาจพิจารณากำหนดจากคุณลักษณะ จริยธรรม และค่านิยมที่อยู่ในสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ หรือพิจารณากำหนดขึ้นมาใหม่ก็ได้

สถานศึกษาต้องปลูกฝัง และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวตลอดมา ขณะที่จัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งโดยตรง คือ ในกรณีที่คุณลักษณะอันพึงประสงค์เหล่านั้นได้มีการกำหนดให้เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค หรือโดยอ้อมด้วยการสอดแทรกในขณะจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในกรณีที่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว ไม่ได้มีการกำหนดให้เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค

แนวทางการตรวจสอบ

- 1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์กำหนดตามสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียนหรือไม่
- 2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของชุมชนมากน้อยเพียงใด
- 3 การตรวจสอบโครงสร้างของหลักสูตร
 - 3 1 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษามากน้อย เพียงใด
 - 3 2 สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากน้อยเพียงใด
 - 3 3 เวลาที่กำหนดในแต่ละกลุ่มสาระมีความเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค มากน้อยเพียงใด
 - 3 4 สัดส่วนเวลาระหว่างสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กับเพิ่มเติมมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด
 - 3 5 สัดส่วนเวลาที่กำหนดระหว่างสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด
- 4 การตรวจสอบรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 4 1 รายวิชาตอบสนองต่อสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมากน้อยเพียงใด
 - 4 2 รายวิชา ครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค และสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค หรือไม่เพียงใด
 - 4 3 รายวิชามีความชัดเจน สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด
- 5 การตรวจสอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 5 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมมากน้อยเพียงใด
 - 5 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นเรียนเหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

5 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

5 4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

6 การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้

สถานศึกษากำหนดรูปแบบ วิธีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดโครงงาน การใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อทางไกล การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เป็นต้น

6 1 สถานศึกษาได้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการภายในกลุ่มสาระ และระหว่างกลุ่มสาระมากน้อยเพียงใด

6 2 สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดให้ผู้เรียนได้ทำโครงงานหรือไม่ อย่างไร

6 3 สถานศึกษาได้มีการจัดโครงงานที่มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระหรือไม่อย่างไร

6 4 สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางการเรียนในแต่ละชั้นปีหรือไม่ อย่างไร

6 5 สถานศึกษาจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อย่างไร

6 6 การให้การบ้าน สถานศึกษาควรให้ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการให้การบ้านว่าในแต่ละชั้นปี ควรมีการให้การบ้านกลุ่มสาระใดบ้าง และจำนวนเท่าไร จึงจะเหมาะสมกับผู้เรียน

7 การตรวจสอบการวัดและประเมินผล

7 1 รูปแบบ วิธีการ และเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล ในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวทางวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากน้อยเพียงใด

7 2 รายละเอียดเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและเกณฑ์การจบหลักสูตร เหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพชุมชน/ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด

7 3 วิธีการประเมินผลของสถานศึกษา ได้เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงมากน้อยเพียงใด

7 4 หลักเกณฑ์การประเมิน ออกแบบได้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่

8 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรมากนักน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลสูงสุด

การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการ (Operation Plan) ที่เป็นรูปธรรมที่ช่วยให้ทราบแนวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้และมีการตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดในเรื่องต่อไปนี้

8.1 การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจที่สำคัญหนึ่งของสถานศึกษาที่จะช่วยให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนด

ตัวอย่างการบริหารงานวิชาการ

8.1.1 โครงการประจำโรงเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีโครงการประจำโรงเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เชื่อมโยง เช่น วันเชิดชูศิษย์เก่าดีเด่น วันส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น วันตลาดนัดของโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งนักเรียน/ห้องเรียน

8.1.2 โครงการบริการและกิจกรรมห้องสมุด เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน มีนิสัยใฝ่เรียน รักการค้นคว้า

8.1.3 การจัดตารางสอนของสถานศึกษาก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดตารางสอนของแต่ละกลุ่มสาระนั้น ไม่ควรกำหนดให้เพิกงกกันหมด สถานศึกษาควรมีการพิจารณาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

8.1.3.1 หลักการเรียนรู้ การเรียนรู้สาระต่าง ๆ นั้น มีระดับความยากง่าย ความน่าสนใจแตกต่างกันไป

8.1.3.2 จิตวิทยาการเรียนรู้ การจัดช่วงเวลาของการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมนั้น ควรให้สอดคล้องกับช่วงความสนใจของผู้เรียนด้วย

8.1.3.3 เทคนิควิธีสอน เนื่องจากเทคนิคการสอนแต่ละวิธี เช่น การอภิปราย การศึกษาค้นคว้า การทดลอง การบรรยาย ฯลฯ จะใช้เวลาแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดช่วงเวลาการเรียนรู้ ต้องให้มีความเหมาะสมกับเทคนิควิธีการสอน นอกจากนั้น การจัดเวลาเรียน สถานศึกษาควรจัดเวลาเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น โครงการศึกษาป้าชุมชน โครงการศึกษาดูงานป่าชายเลน โครงการทัศนศึกษา ฯลฯ

8.1.4 การจัดกลุ่มผู้เรียน และห้องเรียนเป็นการจัดการเรียนเข้าชั้นเรียนโดยยึดหลักการจัดตามนโยบายที่ตกลงร่วมกัน

8.1.5 การลงโทษ และให้รางวัล ซึ่งต้องกำหนดไว้ในสถานศึกษา เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

8 1 6 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กำหนดวิธีการ ส่งเสริม ทั้งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมตามความเหมาะสม

8 1 7 กิจกรรมวิชาการนอกห้องเรียน สถานศึกษาสามารถกำหนดได้หลากหลาย เช่น การเข้าค่ายจริยธรรม การเข้าค่ายวิชาการต่าง ๆ ฯลฯ

8 1 8 โครงการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูทุกคนร่วมกันจัดทำ / พัฒนาสื่ออุปกรณ์ รวมทั้งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำ / พัฒนาสื่ออุปกรณ์

8 1 9 เครือข่ายวิชาการภายในสถานศึกษา ได้แก่ การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้สอน ทั้งที่รับผิดชอบเป็นชั้นปี หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

8 2 การบริหารทั่วไป

8 2 1 โครงการสร้างบรรยากาศให้ปลอดภัย เช่น โครงการปลอดภัยในชีวิต โครงการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

8 2 2 แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกเหนือจากห้องสมุดในโรงเรียนแล้วควรให้ผู้เรียนไปแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ภายนอก โดยการสอบถามบันทึกข้อมูลจะช่วยให้ผู้เรียนมีฐานความรู้กว้างขึ้น

8 2 3 การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ซึ่งจะต้องมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการประสานงานและพัฒนางาน

8 2 4 อาคารสถานที่สำรวจว่าได้มีการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม และคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะด้านการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงฝึกงาน ฯลฯ ซึ่งอาคารสถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้ สถานศึกษาจะต้องมีการนำมาใช้ตลอดเวลา จึงจะถือว่าการใช้อาคารสถานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8 2 5 การบริหารและพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดครูให้ตรงตามความถนัด ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

8 2 6 งบประมาณ สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งระดมงบประมาณจากชุมชนหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง

8 2 7 การพัฒนาคลังและสื่ออุปกรณ์ เพื่อการใช้สื่ออุปกรณ์ร่วมกัน ใช้อย่างประหยัด และคุ้มค่า

8 2 8 การตรวจสอบและรายงาน ส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินตนเอง ประเมินผลงานเป็นชั้นปี เป็นกลุ่มสาระและประเมินรวมทั้งสถานศึกษา เพื่อจัดทำรายงานต่อสถานศึกษา ผู้ปกครองและต้นสังกัด

แนวการตรวจสอบ

1 สถานศึกษาได้มีการบริหารงานวิชาการเพื่อสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้อย่างไรบ้าง

2 สถานศึกษาได้จัดให้มีการบริหารงานทั่วไป เพื่อสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้อย่างไรบ้าง

9 อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น

9 1 กิจกรรมที่เป็นผลมาจากการบริหารจัดการหลักสูตร ที่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ

9 2 กิจกรรมที่สำคัญที่โรงเรียนจัดร่วมกับชุมชน

9 3 การประชุมผู้ปกครอง / การเยี่ยมบ้านผู้เรียน

9 4 กิจกรรมส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น

10 การตรวจสอบความเชื่อมโยงและสอดคล้องทั้งหมด

เมื่อตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละหัวข้อแล้ว ควรมีการตรวจสอบความสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งหมด ทุกหัวข้ออีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

แนวการตรวจสอบ

1 ความสอดคล้องของเป้าหมายกับโครงสร้าง

2 ความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนรู้กับวิสัยทัศน์

3 ความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4 ความเหมาะสมของงบประมาณ และการระดมทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ประสิทธิผล (คุ้มค่า)

5 การใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในโรงเรียน และชุมชน อย่างเต็มศักยภาพ

เมื่อสถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบ ทั้งนี้ ควรกำหนดให้ครูทุกคนได้ตรวจสอบหรือประเมินตนเองเป็นระยะ ๆ ตามแผนปฏิบัติงานของแต่ละคน มีการบันทึกผลการประเมินตนเองไว้ และนำผลการประเมินตนเองรวมกับผลการประเมินการปฏิบัติงานตามแผนของระดับชั้นปี กลุ่มสาระการเรียนรู้ และภาพรวมของสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำผลการประเมินดังกล่าวนี้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างสม่ำเสมอ นำไปสู่การรายงานประจำปีของสถานศึกษาได้ตามสภาพจริง

4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้มีการศึกษาถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ปราณี กระทุ้มเขตต์ (2546 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า มีปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร ว่า ครูมีภาระรับผิดชอบทั้งงานสอนและงานพิเศษมาก แนวทางการแก้ปัญหา ควรมีการแยกครูปฏิบัติการสอนและสายสนับสนุนการสอนให้ชัดเจน ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูขาดความรู้ความเข้าใจวิธีดำเนินการจัดทำแผนการเรียนรู้ แนวทางการแก้ปัญหา จัดอบรมให้ความรู้แก่ครู – อาจารย์ โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการเขียนแผนการเรียนรู้ ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ขาดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ แนวทางการแก้ปัญหา ควรมีการนิเทศภายใน การติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน

ธัญชัย มณีธรรม (2547 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า งานบริหารและบริการหลักสูตร ครูมีภาระรับผิดชอบทั้งงานสอนและงานพิเศษมาก แนวทางแก้ไขคือ ต้องเพิ่มจำนวนครูเพื่อลดภาระงานให้น้อยลง งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูมีจำนวนคาบที่สอนมากเกินไป ทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพ แนวทางแก้ปัญหาคือ เพิ่มจำนวนครูเพื่อลดชั่วโมงสอน งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุด แนวทางแก้ปัญหาคือ ต้องจัดหางบประมาณให้เพียงพอ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร ไม่มีห้องสื่อเฉพาะที่จะให้บริการสื่อการเรียนการสอน แนวทางแก้ปัญหาคือ ใช้ห้องเรียนมุมห้อง ตู้เก็บสื่อ และจัดทำห้องเก็บสื่อโดยเฉพาะ พร้อมทั้งมีครูรับผิดชอบ ด้านการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูมีจำนวนคาบที่สอนมากเกินไป ทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพ แนวทางแก้ปัญหาคือ ปรับการจัดตารางสอนใหม่ให้เหมาะสม ด้านสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ขาดบุคลากรทางการแนะแนว แนวทางแก้ปัญหาคือ ส่งครูอบรมหรือให้ทางต้นสังกัดส่งครูแนะแนวมาโดยตรง

ชูชาติ รักอู่ (2547 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่าด้านการบริหารและบริการหลักสูตร การเตรียมความพร้อมของบุคลากรมีน้อย ขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เนื้อหาสาระหลักสูตรมากเกินไป งบประมาณที่จัดสรร

ให้แต่ละงานไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมเพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านดำเนินการเรียนการสอนครูขาดความรู้ความเข้าใจในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนและชุมชน ครูขาดเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ครุภัณฑ์นวัตกรรมเทคโนโลยีใช้ประกอบการเรียนการสอนน้อย และครูขาดเครื่องมือที่มาตรฐานในการวัดผลประเมินผล ด้านสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรไม่ต่อเนื่อง ขาดแคลนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์วิชาการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2547 : 37) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสามารถสรุปประเด็นปัญหาสำคัญๆ ได้ดังนี้

1 ปัญหาด้านบุคลากร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษายังขาดบุคลากรที่ทำการพัฒนาหลักสูตรได้ในระดับท้องถิ่น บุคลากรยังไม่เข้าใจหลักการ และวิธีการพัฒนาหลักสูตร และผู้บริหารยังไม่เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

2 ปัญหาด้านการใช้หลักสูตร พบว่า สถานศึกษาไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตร และหลักสูตรต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

3 ปัญหาด้านการประเมินผลของหลักสูตร พบว่า ปัญหาด้านการประเมินผลของหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการหรือขาดการนิเทศในด้านแนะนาเพื่อให้เกิดการพัฒนา

ในการศึกษาถึงการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ยังคงพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน อาจเนื่องจากการบริหารงานด้านหลักสูตรและงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่สามารถส่งผลไปยังผู้เรียนได้โดยตรง และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามศักยภาพ อีกทั้งหลักสูตรยังเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งกรมวิชาการ (2545 : 5) ได้กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียน ซึ่งสามารถที่จะสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1 ในส่วนของการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา สถานศึกษายังคงขาดการเตรียมความพร้อมในส่วนที่เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องให้ความร่วมมือกันในการบริหารจัดการหลักสูตร จึงส่งผลให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งอาจมีผลมาจากการที่สถานศึกษายังขาดความพร้อมด้านการประสานงาน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตร นอกจากนี้สถานศึกษายังขาดการเตรียมความพร้อมในส่วนของระบบข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยังขาดข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

2 ในส่วนของการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สถานศึกษาจะต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของการจัดการศึกษา และกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร รวมถึงการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในกระบวนการนี้บุคลากรของสถานศึกษาเอง ยังคงขาดความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว จึงทำให้การกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาจึงยังไม่มี ความชัดเจนเท่าที่ควร อีกทั้งครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักของสถานศึกษายังต้องมีการหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจึงไม่มีเวลาในการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่

ซึ่งจากสภาพดังกล่าวถือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงอาจไม่สมบูรณ์ และยังไม่สอดคล้องกับผู้เรียนและชุมชน ดังนั้นจากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงยังจะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้สภาพการจัดทำหลักสูตรได้มีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการและศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ พบว่า สถานภาพ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ดังนี้

5.1 สถานภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานภาพมีผลต่อตัวแปรตามที่ศึกษา ดังนี้

ชัยชนา ดอนทอง (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้แทนครูและเลขานุการคณะกรรมการ กับกลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 199 คน ผลการวิจัยพบว่า ในลักษณะของการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาวิชาและการปรับหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้แทนครูและเลขานุการคณะกรรมการ กับกลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

ปราณี ดันติตระกูล (2546 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมเครือข่าย จังหวัดราชบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากลุ่มพัฒนาผู้เรียน กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 220 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ในด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรและการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ในด้านการเตรียมความพร้อมและการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านอื่นพบว่าไม่แตกต่าง

5.2 ประสพการณ์การทำงาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าประสพการณ์การทำงานมีผลต่อตัวแปรตาม ที่ศึกษา ดังนี้

ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ (2545 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนอานวยวิทย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างครูอานวยวิทย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 98 คน ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีประสพการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับครูที่มีประสพการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนอานวยวิทย์ทุกขั้นตอนของกระบวนการไม่แตกต่างกัน

เสาวภาคย์ แผลมเพชร (2545 83) ได้ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 310 คน โดยศึกษาศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตร 4 ด้านคือ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้านการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีประสพการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีศักยภาพของบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ในด้านการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ในด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

เทียมจันทร์ ฐวสินธุ์ (2539 72) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสพการณ์การสอนแตกต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

เกษสุดา สองห้องนอก (2542 129) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน พบว่า อาจารย์ที่มีประสพการณ์การทำงานต่างกันประสบปัญหาและมีวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

5.3 ขนาดโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าตัวแปรขนาดโรงเรียนมีผลต่อตัวแปรตามที่ศึกษาดังนี้

เสาวภาคย์ แหลมเพชร (2545 : 83) ได้ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 310 คน โดยศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาใน 3 ด้าน คือด้านบุคลากร ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการสนับสนุนส่งเสริม ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านบุคลากรแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชัยชนา ดอนทอง (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 199 คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะ พบว่า ในลักษณะการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในลักษณะการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาวิชา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชะลอ หรุ่นเลิศ (2539 : 138) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 ที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชัยพจน์ รักราม (2545 : 114 – 115) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 โดยศึกษาจากโรงเรียน จำนวน 460 โรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า การเตรียมความพร้อมในด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีรายการที่ปฏิบัติสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ในด้านกิจกรรมการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีรายการที่ปฏิบัติสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก และในด้านการเตรียมบุคลากรของสถานศึกษาพบว่า

โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีรายการที่ปฏิบัติสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกัน

6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

โยทะการ แก้วปลั่ง (2529 : 18 – 19) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า งานในหน้าที่ของกรรมการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยในด้านการเงินให้แก่ โรงเรียนเป็นหลัก เช่น หาเงินก่อสร้างอาคารเรียน จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ส่วนในด้านการดำรงตำแหน่งกรรมการศึกษานั้นมักจะถาวรไม่ค่อยมีการแต่งตั้งกรรมการศึกษาใหม่ รวมทั้งไม่มีการปลดกรรมการศึกษาคนเดิม เพราะต้องระมัดระวังด้านความกระเทือนกระเทือนทางจิตใจ ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจะได้รับความช่วยเหลือดีหรือไม่ก็อยู่ที่ความเสียสละของกรรมการศึกษา และได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานด้านกรรมการศึกษาไว้ โดยให้มีการกำหนดวาระของการดำรงตำแหน่ง และ ช่วยเหลือให้มีสิทธิทางด้านสวัสดิการต่าง ๆ บ้างพอสมควร

ไพโรจน์ พรหมมีเนตร(2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า การปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผู้ระบุสูงสุดในแต่ละหน้าที่ทั้ง 4 ประการดังนี้

1 ให้คำปรึกษาแนะนำในการกำหนดแนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดหารายได้บำรุงการศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาในการปฏิบัติ พบว่า กรรมการศึกษาให้คำปรึกษาแนะนำน้อย

2 ขอความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงานและส่วนราชการ จัดหารายได้บำรุงการศึกษาและขอแรงงานจากชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียน ปัญหาในการปฏิบัติงาน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน

3 เสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนบริการ ให้ยืมวัสดุ ครุภัณฑ์ และขอใช้อาคารสถานที่แก่ชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการ ปัญหาในการปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนและกรรมการศึกษา ขาดการประชาสัมพันธ์ และ โรงเรียนมีวัสดุครุภัณฑ์ในการให้บริการไม่เพียงพอ

4 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดกิจกรรมหารายได้บำรุงการศึกษา ปัญหาในการปฏิบัติงาน พบว่า ขาดบุคลากรที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน

สุนทร ซอบท่าดี (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองพบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่มีบทบาทในด้านประชาสัมพันธ์

ประสานงานให้มีการเผยแพร่ข่าวสารในที่ชุมชน และแสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชน นำมาปรับปรุงอาคารสถานที่ ใ้บริการชุมชน ในด้านการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีบทบาทขอความร่วมมือประชาชน ร่วมกิจกรรมวันสำคัญ ที่โรงเรียนพัฒนาด้วยแรงงาน ช่างก่อสร้าง และวิทยากร ซึ่งยังมีน้อยและช่วยเหลือนักเรียนโดยจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน และสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนในการแข่งขันกีฬา งานวันเด็ก เข้าค่ายพักแรม คิษย์เกา จัดตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อพัฒนาโรงเรียน

ศิริชัย อนันต์ผล (2535 บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหา การพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการศึกษาหลักสูตรแม่บท มีการแนะนำจากศึกษานิเทศก์ และสนับสนุนจากโรงเรียน ให้ครูได้ศึกษาหลักสูตรแม่บทโดยศึกษาจากตัวเอกสารหลักสูตร ด้าน การศึกษา สํารวจ รวบรวมข้อมูล สารสนเทศของท้องถิ่น มีการเสนอแนะและสนับสนุนให้สำรวจ สภาพและปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น โดยวิธีศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์

ด้านการวิเคราะห์สารสนเทศทางการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร มีการเสนอแนะและสนับสนุนให้ดำเนินการ โดยครูมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของนักเรียน

ด้านการพัฒนาหลักสูตร รายวิชา ตามลักษณะต่าง ๆ มีการเสนอแนะและสนับสนุนให้ปรับ กิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม ปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา เลือกใช้ ปรับปรุง เพิ่มเติม สื่อที่มีอยู่แล้ว จัดทำสื่อการเรียนขึ้นมาใหม่ ทุกลักษณะมีการดำเนินการ ยกเว้นการจัดทำเนื้อหารายวิชามาใหม่

ด้านการเสนออนุมัติหลักสูตร พบการเสนอแนะและดำเนินการ โดยผ่านการพิจารณาจาก คณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนและคณะกรรมการภายในกลุ่มหรือหมวดวิชาปัญหาในด้าน ต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ขาดเอกสารที่เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของท้องถิ่น และยังขาดวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำ

อนันต์ ธนวลักษณ์กิจ (2536 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนารอง ในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่มีผู้ระบุสูงสุดคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ไม่มีการระบุ เกี่ยวกับโครงการ สพพ ไว้ในแผนภูมิโครงสร้างงานวิชาการ มีการแยกและจัดทำระเบียบและแนว ปฏิบัติหลักสูตร แผนการเรียนและตารางสอน รวมทั้งโครงการสนับสนุนโครงการ สพพ ขึ้น โดยเฉพาะ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านงานวิชาการ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริม การจัดกลุ่มวิชาเลือก ต่างจากวิธีการสอนปกติ เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ มีการพัฒนาครูโดยจัดแยกเฉพาะครูใน โครงการนี้เทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการจัดทำแผนการสอน บันทึกการสอน

รายวิชา การจัดครูเข้าสอน และกำหนดคาบการสอนต่างจากที่ปฏิบัติอยู่ปกติ มีการส่งเสริมการผลิตสื่อ การนิเทศ โดยให้ศึกษาดูงาน ครูส่วนมากได้สอนตรงความรู้ความสามารถ โดยหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้คัดเลือก ด้านการประเมินผลงานวิชาการมีการประเมินติดตามผลเมื่อสิ้นการดำเนินการ มีการรายงานผลและนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน

ปัญหาที่ระบุดังกล่าวในแต่ละด้าน ได้แก่ ขาดการวิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นในการทำโครงการ การจัดทำแผนการเรียนยังสำรวจความเห็นแก่นักเรียนไม่ทั่วถึง ขาดการอบรมให้กับครูในเรื่องเทคนิควิธีสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ขาดเอกสารวิชาการที่หน่วยงานภายนอกผลิตให้ครูศึกษาด้วยตนเอง ห้องเรียนพิเศษเฉพาะไม่เหมาะสมกับการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแก่ครู – อาจารย์ไม่ทั่วถึง ไม่มีแนวทางการประเมินกิจกรรม ที่ชัดเจน ครูไม่ต้องการมีภาระการสอนเพิ่มมากขึ้น เครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม

จุฬารัตน์ ดิษฐ์ (2536 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงานของกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา คือ ให้คำปรึกษาแนะนำในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปัญหาในการปฏิบัติงานกรรมการศึกษาให้คำปรึกษาแนะนำน้อย และโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามคำปรึกษาแนะนำของกรรมการศึกษาได้

เจษฎา บุรณะจรัส (2540 105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดระนองศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่าความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีต่อการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระนองศรีอยุธยา 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน และรวมกิจกรรมชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น พบว่า ความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีต่อการบริการชุมชนอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และความต้องการในการบริการชุมชนของคณะกรรมการโรงเรียนทุกสถานภาพมีความต้องการต่องานทุกด้านไม่แตกต่างกัน

วุฒิ สุวรรณรังษี (2541 69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า

การปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนหรือข้าราชการ ผู้ปกครอง นักเรียนหรือศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน มีการปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการ โรงเรียนทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนก

ตามสถานภาพของคณะกรรมการโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนข้าราชการครู ผู้ปกครอง นักเรียน ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน มีการปฏิบัติตามบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 05

สำราญ ชวนวัน (2542 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการพัฒนาและใช้หลักสูตรท้องถิ่น ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เขตการศึกษา 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาและการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในเขตการศึกษา สรุปได้ดังนี้คือ

- 1 หน่วยงานควรเผยแพร่เอกสารหลักสูตรท้องถิ่นแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง
- 2 หน่วยงานที่จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ควรประชาสัมพันธ์ผลงานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาให้ทราบด้วย
- 3 ผู้ใช้หลักสูตรท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วย
- 4 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตรท้องถิ่น
- 5 หน่วยงานควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตรท้องถิ่นอยู่เป็นระยะ ๆ

ปราณี ดันดิตระกูล (2546 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมเครือข่าย จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1 สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมเครือข่าย จังหวัดราชบุรีในด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดทำสาระหลักสูตร ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านดำเนินการบริหารหลักสูตร การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการสรุปผลการดำเนินงานการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล และด้านการปรับปรุงและการพัฒนาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3 การเปรียบเทียบสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง พบว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 สำหรับครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการเตรียมความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และครูที่

มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน พร้อมทั้งครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

4 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน วุฒិการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ไพบุลย์ คนเสียม (2547 บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก สรุปผลการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนรวมในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมาก คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันพบว่าไม่แตกต่างกัน ประเภทของการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่แตกต่างกันพบว่าไม่แตกต่างกัน ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันพบว่าไม่แตกต่างกัน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สมิท (อำนาจ ปราสาททอง 2537 38 , อ้างอิงจาก Smith 1971 2377- A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของตัวแทนประชาชนในการวางแผน และพัฒนาการศึกษา ในรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า

1 คณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

2 คณะกรรมการศึกษา และประชาชน ไม่เห็นด้วยที่โรงเรียนดำเนินการโดยไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศึกษามีส่วนรับรู้

3 คณะกรรมการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนเห็นพ้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิมหากเปิดโอกาสให้คณะกรรมการศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

เบเคอรา (ณัฐเสฐ โพธิ์ศรีทอง 2538 19 , อ้างอิงจาก Becerra 1974 6887 -A) วิจัยเรื่อง บทบาทและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนต่อการวินิจฉัยปัญหาของโรงเรียน เขาได้คัดเลือกปัญหาของโรงเรียนที่ต้องอาศัยการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหารและตัวแทนของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองฝ่ายพยายามที่จะทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า

1 ผู้บริหารต้องสนใจและเข้าใจความแตกต่างของชุมชน และต้องพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ในทุกโอกาส

2 ทศนคติในทางที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน

3 การให้ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน จะต้องจัดเตรียมข้อมูลให้เขาได้ศึกษาล่วงหน้า

4 ผู้บริหารจะต้องยอมรับในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และไม่ควรคาดหวังผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกับชุมชนมากเกินไป

ฮาร์โรลด์ (Harold 1983 2517 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอำนาจบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดนโยบาย และการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น

อับเดล ฮาดี้ (Abdel Hady 1990 3276 - A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นจะต้องปรับปรุงแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ของทางการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษา กิจกรรมที่ประชาชนควรจะมีส่วนร่วมสรุปได้ดังนี้

1 ผู้ปกครองและผู้บริหาร มีเจตคติเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งขึ้นอยู่กับความไม่พึงพอใจในระบบการศึกษา

2 เจตคติของผู้บริหาร มีผลแตกต่างกันตามประสบการณ์ การศึกษา อายุ ตำแหน่งในการบริหาร จำนวนนักเรียนและเวลาที่ให้กับผู้ปกครอง

3 เจตคติของผู้ปกครอง มีผลแตกต่างกันตามการศึกษา รายได้ อายุ จำนวนบุตร และเพศ

ควิกเลย์ (Quigley 1993 บทคัดย่อ อ้างอิงจาก วุฒิ สุวรรณรังสี 2541 39-40) ได้ศึกษา การปกครองโรงเรียนตามการรับรู้และความคาดหวังของการศึกษานิเทศก์และคณะกรรมการโรงเรียน ที่มีต่อบทบาทของต้นด้านมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบ พบว่า

1 การบริหารโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ โรงเรียนและศึกษานิเทศก์

2 บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังในอุดมคติของคณะกรรมการโรงเรียนแตกต่างกัน

3 บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังในอุดมคติของศึกษานิเทศก์ และคณะกรรมการโรงเรียนแตกต่างกัน

4 บทบาทที่คาดหวังในด้านการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียน และด้านการปฏิสัมพันธ์ของคณะกรรมการโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการรับรู้ที่เป็นจริง ของทั้งสองกลุ่มในโรงเรียน ดองบประมาณ การติดต่อสื่อสาร ทักษะการจัดการและทักษะทางวิชาชีพ

6 การสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดเผย ยังคงเป็นกุญแจที่มีประสิทธิภาพในสัมพันธภาพระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับศึกษานิเทศก์และศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้รับผิดชอบผลที่เกิดขึ้น

แอทโจเนน (Atjonen 1994 329 - A) ได้ศึกษาเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นเครื่องมือการบริหารและพัฒนาครูในระบบโรงเรียน ประสบการณ์และความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษา

โดยประเมินผลจากผู้บริหาร พบว่า โรงเรียนรับภาระเรื่องหลักสูตรมากเกินไป โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรล่าช้า ผลกระทบที่สำคัญคือ ครูผู้เชี่ยวชาญการสอนไม่สามารถออกแบบหลักสูตรได้ และปัญหาหลักที่พบคือ ยังขาดแหล่งออกแบบหลักสูตร

รูคคาตุล (Rookatool 1994 287 – A) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลหลักสูตรโปรแกรมการจัดโรงงานเครื่องประดับ โปรแกรมการจัดโรงงานเครื่องประดับ ที่สถาบันออกแบบแฟชั่น (แคลิฟอร์เนีย) พบว่า ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยการกำหนดขั้นตอน ทบทวนหลักสูตรที่เหมือนหรือต่างกัน เพื่อตอบสนองมาตรฐานภายนอก เป็นการวัดระดับความสามารถของนักเรียน

เบิร์ก (Burhe 1997 784 – A) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวโน้มกระบวนการพัฒนาหลักสูตรคณิตศาสตร์ในเกรด 12 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนของรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่าท้องถิ่นต้องการให้มีการแก้ไขหลักสูตรจากแหล่งภายในและต้องการพัฒนาหลักสูตร 59% ให้ท้องถิ่นประเมินความต้องการก่อนปรับปรุง 83% จัดเตรียมเชิงปฏิบัติการหรือหลักสูตรนำร่อง ก่อนนำไปใช้ 40%

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานวัดผลประเมินผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 156 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน ผู้ช่วยผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย 12 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 12 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 96 คน หัวหน้างานแนะแนว 12 คน หัวหน้างานวัดผลประเมินผล 12 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานวัดผลประเมินผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ เครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 113 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง และใช้อัตราส่วนของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนแต่ละขนาดเป็นเกณฑ์ในการกำหนดสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็กจะใช้สัดส่วนประชากร กลุ่มตัวอย่าง 13 8 ยกเว้น โรงเรียนบางจานวิทยาใช้อัตราส่วน 13 9 ส่วน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ใช้อัตราส่วน 13 10 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลโรงเรียนจำแนกตามขนาด

ขนาด	โรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เล็ก	1 บางตะบูนวิทยา	13	8
	2 ดอนยางวิทยา	13	8
	3 โยธินบูรณะเพชรบุรี	13	8
	4 บางจานวิทยา	13	9
	รวม	52	33
กลาง	1 เขาย้อยวิทยา	13	10
	2 หนองหญ้าปล้องวิทยา	13	10
	3 บ้านแหลมวิทยา	13	10
	4 วชิรธรรมโคกิต	13	10
	รวม	52	40
ใหญ่	1 พรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี	13	10
	2 เบญจมาศเทพพุทธกิจจังหวัดเพชรบุรี	13	10
	3 ดงคาราม	13	10
	4 วัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์)	13	10
	รวม	52	40
รวมทั้งหมด		156	113

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบุรี เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม สถานภาพการเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใน 9 ด้าน คือการวางแผน การจัดทำคู่มือ การพัฒนาบุคลากร การประสานความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร การติดตามผลการเรียน การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการรายงานผลการปฏิบัติงาน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2 ผู้วิจัยจะสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบข้อความของแบบสอบถามทั้งในด้านเนื้อหา ความเข้าใจและการใช้ภาษาเพื่อให้มีความเที่ยงตรงและเหมาะสม พร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

4 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (โดยมีรายชื่อดังภาคผนวก ข) ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถาม และนำค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยจะคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ขึ้นไป

5 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน

6 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้นำไปทดลองใช้แล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 และค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้าน คือ การวางแผน ค่าความเชื่อมั่น 0.89 การจัดทำคู่มือ 0.89 การพัฒนาบุคลากร 0.89 การประสานความร่วมมือ 0.89 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร 0.89 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร 0.90 การติดตามผลการเรียน 0.89 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู 0.89 และการรายงานผลการปฏิบัติงาน 0.89

7 นำแบบสอบถามรายชื่อและรายด้านที่มีค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์คือ 0.5 ขึ้นไป มาจัดพิมพ์เป็นต้นฉบับ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 ผู้วิจัยจะดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือของมหาวิทยาลัย ไปยังสถานศึกษาด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงจุดประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ให้ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาได้ทราบ

3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการด้วยตนเอง โดยนัดวันรวบรวมแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 113 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 113 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ก่อนนำไปประมวลผล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บตัวอย่างข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้คืนมา

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติตามขั้นตอน

2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

3 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมาก
คะแนน	3	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ 2541 : 75)

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

4 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในรายข้อ รายด้านและในภาพรวมโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการใช้สถิติการทดสอบค่าที (t – test) จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

5 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

6 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้

1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คาร์้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2 สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของคอนนาค

3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้ t – test for Independent Samples

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

3.3 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีเชฟเฟ (Sheffe')

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกันของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

N	=	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	คะแนนเฉลี่ย
SD	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	=	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	=	ผลรวมของคะแนนค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	=	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of squares)
p	=	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
*	=	มีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ 05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษา บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามตัวแปร สถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ ขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	24	21 20
หัวหน้างาน	89	78 80
รวม	113	100 00
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	20	17 70
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	93	82 30
รวม	113	100 00
ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	33	29 20
ขนาดกลาง	40	35 40
ขนาดใหญ่	40	35 40
รวม	113	100 00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นหัวหน้างาน ร้อยละ 78 80 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 82 30 และสังกัดโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ ร้อยละ 35 40

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลปรากฏดังตารางที่ 3 (รายด้านแสดงในภาคผนวก ก)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ จำแนกเป็นรายด้าน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ 9 ด้าน	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
1 การวางแผน	3.64	0.79	มาก
2 การจัดทำคู่มือ	4.11	0.67	มาก
3 การพัฒนาบุคลากร	4.05	0.72	มาก
4 การประสานความร่วมมือ	4.11	0.61	มาก
5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	3.96	0.68	มาก
6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร	4.00	0.66	มาก
7 การติดตามผลการเรียน	4.12	0.59	มาก
8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู	3.97	0.66	มาก
9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.00	0.66	มาก
รวม	4.00	0.43	มาก

จากตาราง 3 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.64 - 4.12

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามตัวแปร สถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ ขนาดโรงเรียน ผลปรากฏดังตารางที่ 4 - 14

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ จำแนกตาม สถานภาพ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 9 ด้าน	ผู้บริหาร สถานศึกษา		หัวหน้างาน		t
	(N = 24)		(N = 89)		
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1 การวางแผน	2.97	0.70	3.82	0.71	-5.25*
2 การจัดทำคู่มือ	3.93	0.58	4.16	0.68	-1.52
3 การพัฒนาบุคลากร	3.72	0.86	4.14	0.65	-2.27*
4 การประสานความร่วมมือ	3.87	0.72	4.18	0.56	-1.95*
5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	3.78	0.69	4.02	0.67	-1.53
6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร	4.07	0.52	3.99	0.70	0.55
7 การติดตามผลการเรียน	4.27	0.56	4.10	0.60	0.87
8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู	4.17	0.54	3.92	0.68	1.69
9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.07	0.52	3.99	0.70	0.55
รวม	3.87	0.36	4.03	0.45	-1.70

* $p < 0.05$

จากตาราง 4 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการวางแผน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประสานความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้างาน มีการปฏิบัติด้านการวางแผน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประสานความร่วมมือ มากกว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการมีการปฏิบัติด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 9 ด้าน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี (N = 20)		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (N = 93)		t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1 การวางแผน	3.87	0.98	3.59	0.74	1.43
2 การจัดทำคู่มือ	4.18	0.79	4.10	0.64	0.51
3 การพัฒนาบุคลากร	4.11	0.78	4.04	0.71	0.39
4 การประสานความร่วมมือ	4.18	0.60	4.10	0.61	0.58
5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	3.81	0.88	4.00	0.63	-1.14
6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร	4.00	0.89	4.00	0.61	-0.02
7 การติดตามผลการเรียน	4.39	0.51	4.06	0.59	2.55*
8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู	4.08	0.82	3.95	0.62	0.76
9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.00	0.89	4.00	0.61	-0.02
รวม	4.07	0.58	3.98	0.40	0.80

* $p < 0.05$

จากตาราง 5 พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการติดตามผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี มีการปฏิบัติ มากกว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ส่วนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการมีการปฏิบัติด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ 9 ด้าน	ขนาดเล็ก (N = 33)		ขนาดกลาง (N = 40)		ขนาดใหญ่ (N = 40)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1 การวางแผน	3.25	0.75	3.76	0.80	3.84	0.69
2 การจัดทำคู่มือ	3.95	0.59	4.12	0.79	4.24	0.58
3 การพัฒนาบุคลากร	3.75	0.78	4.11	0.72	4.24	0.60
4 การประสานความร่วมมือ	3.97	0.68	4.13	0.57	4.22	0.58
5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	3.90	0.75	3.70	0.66	4.28	0.49
6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร	4.19	0.56	3.65	0.71	4.20	0.54
7 การติดตามผลการเรียน	4.29	0.55	3.92	0.60	4.19	0.56
8 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู	4.10	0.64	3.83	0.73	4.02	0.58
9 การรายงานผลการปฏิบัติงาน	4.19	0.56	3.65	0.71	4.20	0.54
รวม	3.95	0.36	3.87	0.45	4.15	0.43

จากตาราง 6 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดในโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทหน้าที่ด้านอื่น ๆ มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก สำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 9 ด้าน					
กิจกรรมการ บริหารหลักสูตร และงานวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1 การวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	7.25	3.62	6.44*
	ภายในกลุ่ม	110	61.92	0.56	
	รวม	112	69.16		
2 การจัดทำคู่มือ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.55	0.77	1.76
	ภายในกลุ่ม	110	48.47	0.44	
	รวม	112	50.02		
3 การพัฒนาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	4.48	2.24	4.61*
	ภายในกลุ่ม	110	53.47	0.49	
	รวม	112	57.95		
4 การประสานความร่วมมือ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.11	0.56	1.51
	ภายในกลุ่ม	110	40.47	0.37	
	รวม	112	41.58		
5 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	7.01	3.50	8.67*
	ภายในกลุ่ม	110	44.46	0.40	
	รวม	112	51.47		
6 การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	7.90	3.45	10.56*
	ภายในกลุ่ม	110	41.16	0.37	
	รวม	112	49.06		
7 การติดตามผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.70	1.35	4.11*
	ภายในกลุ่ม	110	36.13	0.33	
	รวม	112	38.83		

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ของคณะ						
กรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 9 ด้าน		แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
8	การประเมินมาตรฐาน การปฏิบัติงานครู	ระหว่างกลุ่ม	2	1.40	0.70	1.64
		ภายในกลุ่ม	110	47.07	0.43	
		รวม	112	48.47		
9	การรายงานผลการ ปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	7.90	3.95	10.56*
		ภายในกลุ่ม	110	41.15	0.37	
		รวม	112	48.05		
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2	1.72	0.84	4.86*
		ภายในกลุ่ม	110	19.43	0.18	
		รวม	112	21.14		

* $p < .05$

จากตาราง 7 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการวางแผน ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร และ ด้านการติดตามผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบทบาทหน้าที่ด้านการจัดทำคู่มือ ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานครู พบว่ามีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการวางแผน ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร และ ด้านการติดตามผลการเรียน ที่แตกต่างกัน โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน จึงทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Sheffe') ผลปรากฏดังตารางที่ 8 - 14

ตาราง 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3 95	3 87	4 15
ขนาดเล็ก	3 95	-	-0 08	0 02
ขนาดกลาง	3 87	-	-	0 28*
ขนาดใหญ่	4 15	-	-	-

* $p < 05$

จากตาราง 8 พบว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติ มากกว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลาง

ตาราง 9 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการวางแผน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3 25	3 76	3 84
ขนาดเล็ก	3 25	-	0 51*	0 59*
ขนาดกลาง	3 76	-	-	0 08
ขนาดใหญ่	3 84	-	-	-

* $p < 05$

จากตาราง 9 พบว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการวางแผน มากกว่า
บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก

ตาราง 10 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3 75	4 11	4 24
ขนาดเล็ก	3 75	-	0 36	0 49*
ขนาดกลาง	4 11	-	-	0 13
ขนาดใหญ่	4 24	-	-	-

* $p < 05$

จากตาราง 10 พบว่าบทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติ ด้านการพัฒนาบุคลากร มากกว่า บทบาท
หน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก

ตาราง 11 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3 90	3 70	4 28
ขนาดเล็ก	3 90	-	-0 20	0 38*
ขนาดกลาง	3 70	-	-	0 58*
ขนาดใหญ่	4 28	-	-	-

* $p < 05$

จากตาราง 11 พบว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร มากกว่า
บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลางและ
ขนาดเล็ก

ตาราง 12 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร จำแนกตามขนาด โรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4 19	3 65	4 20
ขนาดเล็ก	4 19	-	-0 54*	0 01
ขนาดกลาง	3 65	-	-	0 55*
ขนาดใหญ่	4 20	-	-	-

* $p < 05$

จากตาราง 12 พบว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร มากกว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลาง และ บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร มากกว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลาง

ตาราง 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการติดตามผลการเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4 30	3 92	4 19
ขนาดเล็ก	4 30	-	-0 38*	-0 11
ขนาดกลาง	3 92	-	-	0 27
ขนาดใหญ่	4 19	-	-	-

* $p < 05$

จากตาราง 13 พบว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็กมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติ ด้านการติดตามผลการเรียน มากกว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลาง

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4 19	3 65	4 20
ขนาดเล็ก	4 19	-	-0 54*	0 01
ขนาดกลาง	3 65	-	-	0 55*
ขนาดใหญ่	4 20	-	-	-

* $p < 05$

จากตาราง 14 พบว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน มากกว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลาง และ บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน มากกว่า บทบาทหน้าที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลาง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีขั้นตอนในการศึกษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ใน 9 ด้าน คือ การวางแผน การจัดทำคู่มือ การพัฒนาบุคลากร การประสานความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร การติดตามผลการเรียน การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการรายงานผลการปฏิบัติงาน

2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 จำแนกตามสถานภาพการเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่สังกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานวัดผลประเมินผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 113 คน จากการส่งแบบสอบถามจำนวน 113 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้จำนวน 113 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใน 9 ด้าน คือ การวางแผน การจัดทำคู่มือ การพัฒนาบุคลากร การประสานความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร การติดตามผลการเรียน การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการรายงานผลการปฏิบัติงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 54 ข้อ

ผู้วิจัยได้หาคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยการหาค่า IOC คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ขึ้นไป จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try - out) กับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.90

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามตัวแปร สถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Sheffe')

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นหัวหน้างาน ร้อยละ 78.80 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 82.30 และ สังกัดโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ ร้อยละ 35.40

2 ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.64 – 4.12

3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการวางแผน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประสานความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้างาน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติ มากกว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการติดตามผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติ มากกว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ส่วนบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.3 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดในโรงเรียนต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการวางแผน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการติดตามผลการเรียน และด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติด้านการจัดทำคู่มือ ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูพบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานหลักสูตรและวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ที่ต้องมีการให้ความร่วมมือกันทุกฝ่ายโดยบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนตามกฎหมายกำหนดภายใต้การกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการซึ่งโรงเรียนต้องสามารถบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตามสภาพและบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการถือเป็นกลุ่มคนที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเพื่อพัฒนา ปรับปรุง ด้านหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพทุกฝ่ายที่ได้รับคัดเลือกจะมีการตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะ ทวีผล (2546 : 10) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานในระบบคณะกรรมการประสบความสำเร็จมี 3 ประการ คือ 1) ความตั้งใจจริงของผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะใช้คณะกรรมการเพื่อช่วยในการบริหารงาน หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง 2) ลักษณะของปัญหาที่มอบหมายให้ศึกษาและเสนอแนะจะต้องมีความสำคัญ ชัดเจน จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วนและเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้จริงในทางปฏิบัติ และ 3) คณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ที่ให้ประโยชน์แก่การดำเนินงานของคณะกรรมการ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และเป็นผู้ที่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา การวางแผนถือเป็นงานสำคัญอันดับแรกของกระบวนการในการจัดทำหลักสูตร เนื่องจากการวางแผนเป็นการระดมความคิดของคณะกรรมการทุกคน เพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษามีความชัดเจน สมบูรณ์ สอดคล้องกับท้องถิ่นและชุมชน และเป็นการวางแผนทางล่วงหน้าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติจริง ซึ่งการวางแผนจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้มีความสมบูรณ์และผิดพลาดน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1966 : 7 , อ้างอิงจาก วิชัย ดิสสระ 2535 : 35) ได้ให้ข้อคิดว่ากระบวนการวางแผนพัฒนาหลักสูตร บุคคลที่มีหน้าที่การวางแผนหลักสูตรต้องร่วมกันจัดทำแผน จัดทำหลักสูตรตามขั้นตอนอย่างละเอียด และสามารถตรวจสอบแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร หากมีปัญหาก็สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ การกำหนดแผนการเรียนรู้การสอนใน

หลักสูตรจะทำให้ทราบว่า จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด และอย่างไร ทั้งยังสามารถกำหนดสื่อการเรียนการสอน การประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการจัดทำคู่มือ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านงานวิชาการและการจัดทำหลักสูตร คู่มือถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานวิชาการและการจัดทำหลักสูตร เป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้คณะกรรมการและบุคลากรของโรงเรียนสามารถที่จะนำคู่มือไปใช้ เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกรมวิชาการ (2545 : 56) ที่กล่าวถึง การจัดทำคู่มือและระเบียบของงานวิชาการว่า การจัดทำคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำคู่มือการวัดผลประเมินผล การจัดทำคู่มือเกี่ยวกับแนะแนวและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย ดังนั้น ก่อนที่จะให้บุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งในการพัฒนาบุคลากรอาจกระทำได้โดย ก่อนลงมือปฏิบัติงานอาจให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและงานวิชาการ หรืออาจฝึกปฏิบัติงานจริงในระหว่างการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดนัย เทียนพุ่ม (2541 : 33 – 34) กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาที่สามารถกระทำได้ด้วยการพัฒนาในรูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management) กับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development) ในทั้ง 2 วิธีนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะเสริมสร้างให้พนักงานมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์เพิ่มขึ้น จนพนักงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะรับผิดชอบงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น รวมถึงการมุ่งสู่องค์กรที่จะชนะในการแข่งขันด้วย

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการประสานความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน ต้องมีการประสานความร่วมมือทั้งจากบุคลากรภายในโรงเรียนและจากองค์กร บุคคล และชุมชนภายนอก ให้ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเปิดกว้างให้มีส่วนในการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน

เนื่องจากหลักสูตรของสถานศึกษาต้องมีความเหมาะสม ทั้งกับผู้เรียน ชุมชน และสังคม พร้อมทั้งจะสามารถนำไปปรับใช้กับชุมชนและสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรา พรหมานนท์ (2546 : 65) ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเตรียมตัวและเร่งรัดประสานความสัมพันธ์กับชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่นๆในชุมชน เพื่อให้ องค์กรและชุมชนต่าง ๆ นั้น ทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้ทราบ ถึงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องช่วยกันส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งจะต้อง ให้องค์กรหรือสถาบันต่างๆในชุมชน ได้มีการระดมทรัพยากรและเงินทุนเพื่อร่วมกันรับผิดชอบใน การจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร อยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรของโรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ดังนั้นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและสังคม เพื่อให้มี ความเหมาะสมและสามารถที่จะนำไปบูรณาการใช้ได้ โดยการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาต้อง มี การเผยแพร่รายละเอียดของหลักสูตร รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามหลักสูตร ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบ ทั้งในรูปของเอกสารประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบความเคลื่อนไหวและผลที่ได้รับจากการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545 : 9) ที่กล่าวถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ว่า เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตร ให้ผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือ จัดให้มี การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมาย ข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการ รวมทั้งผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยม พบประชาชน

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อนำหลักสูตรไปใช้จึงต้องมีการนำกระบวนการวิจัย เกี่ยวกับหลักสูตรไปใช้ เพื่อค้นหาปัญหาและนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความ เหมาะสมยิ่งขึ้น กระบวนการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร จะช่วยให้หลักสูตรและงานวิชาการของ โรงเรียนมีความทันสมัยและพัฒนาอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ บัญชา อึ้งสกุล (2546 : 48 – 51) การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับ สภาพการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน หรือเพื่อ แก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน นอกจากนี้ยังเป็นการค้นหาความรู้ใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ มีขั้นตอนใน การวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ การวางแผน

การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การสรุปความรู้ และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำผลไปใช้ในการพัฒนา

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการติดตามผลการเรียน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองตอบผู้เรียน ดังนั้นการที่จะทราบว่าหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดทำขึ้น จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมแสดงออกให้เห็นได้จากผลการเรียนของผู้เรียนในแต่ละรายบุคคล ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการติดตามผลการเรียนของผู้เรียน จะต้องมีการจัดทำเอกสารเพื่อบันทึกข้อมูลต่างๆ และมีการรายงานผลไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงผลการเรียนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544 : 54 – 55) ได้กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งประสงค์ ขอบเขตของหลักสูตรคุณภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน สมรรถภาพในตัวผู้เรียนที่สัมพันธ์สิ่งสำคัญในรายวิชาต่างๆ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในหลักสูตร

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และมีความเข้าใจจริง เพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษาที่นำไปใช้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งมีความเหมาะสมกับผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยผู้ที่สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือ ครูผู้สอน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่องหลังจากนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูเป็นไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 26 – 31) ได้ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่าหมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน และเมื่อมีการนิเทศภายในโรงเรียนแล้ว จะต้องบรรลุผลเกี่ยวกับการพัฒนาคน เป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนิเทศแล้วบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงาน การพัฒนางาน เป็นการร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และการสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงานทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การรายงานผลการปฏิบัติงานถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของการปฏิบัติงานทั้งหมดที่ได้กระทำมา ซึ่งในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ จะมีการจัดทำรายงานทุกสิ้นปีการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการจะให้ความสำคัญกับการรายงานผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของการดำเนินงานตาม

หลักสูตรตลอดปีการศึกษา และจะช่วยให้ทราบว่าการดำเนินงานมีปัญหา อุปสรรค หรือประสบความสำเร็จเพียงใด ต้องมีการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาในส่วนใดบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับ รุง แก้วแดง (2543 : 53) กล่าวว่า เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ก็ต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสมถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใดซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบและประชุมร่วมกันเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาต่อไป เมื่อบุคลากรแต่ละคนแต่ละฝ่ายมีการประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำมาประเมินผลภาพรวมทั้งหมดและนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่นครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้พัฒนางานต่อไป

2 การเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้างาน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติ มากกว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หัวหน้างานในแต่ละงานของสถานศึกษา จะมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดทำแผนงานและจัดทำสาระการเรียนรู้ของแต่ละงานให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับผู้เรียน โดยต้องมีการจัดหาข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาประกอบในการจัดทำหลักสูตรให้มีความเหมาะสม โดยหัวหน้างานในแต่ละงานต้องมีการประสานงานที่ดี เพื่อให้งานมีความสอดคล้องกันในทุกงาน และนำเสนอผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบ กำกับ ดูแล หัวหน้างานแต่ละงาน ดังนั้นจะเห็นๆ ได้ว่า หัวหน้างานถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิ สุวรรณรังษี (2541 : 49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนข้าราชการครู ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน มีการปฏิบัติตามบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 05 ในด้านการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน ด้านการพิจารณาการประกันคุณภาพโรงเรียน และโดยรวมทุกด้าน ส่วนบทบาทด้านการสนับสนุนการศึกษาโดยทั่วไปผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการครู มีการปฏิบัติตามบทบาทแตกต่างจากผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน และศิษย์เก่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 05

22 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานติดตามผลการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติ มากกว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงาน วิชาการที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มักจะเป็นระดับหัวหน้างานหรือ ผู้บริหาร ซึ่งมักไม่ลงมือปฏิบัติงานเอง ส่วนใหญ่ผู้ที่มิบทบาทหน้าที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร และงานวิชาการมักเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี อาจเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในระยะเวลา ดังกล่าว ยังมีความต้องการที่จะเรียนรู้งาน ซึ่งในงานบางส่วน ตนเองยังขาดความชำนาญหรือมี ประสบการณ์น้อย จึงมีความต้องการที่จะเรียนรู้งานให้มากขึ้น ซึ่งในการลงมือปฏิบัติก็จะทำให้ได้รับ ประสบการณ์ตรงอย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยชนา ดอนทอง (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้แทนครูและเลขานุการคณะกรรมการ กับกลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชนและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จำนวน 199 คน ผลการวิจัยพบว่า ในลักษณะของการปรับปรุงกรรมการเรียนการสอน การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาวิชาและการปรับหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้ เหมาะสม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้แทนครูและเลขานุการ คณะกรรมการ กับกลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

23 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่สังกัดในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ซึ่งสอดคล้อง กับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานหลักสูตรและวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาด แตกต่างกันย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพและศักยภาพทั้งของผู้เรียน และสถานศึกษา ซึ่ง โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จำนวนนักเรียนมาก และเป็นที่คาดหวังของผู้ปกครองด้านวิชาการ ดังนั้น โรงเรียนขนาดใหญ่จะต้องมีการเตรียมความพร้อม เกี่ยวกับหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ดันดิตระกูล (2546 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงสภาพและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมเครือขาย จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง พบว่าโรงเรียน ขนาดกลางและขนาดใหญ่มีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดทำสาระหลักสูตร สถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 สำหรับครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมี สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการเตรียมความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 01 และครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน พร้อมทั้งครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย มีประเด็นที่สามารถเสนอแนะดังนี้

1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนงานด้านการพัฒนาบุคลากร ทั้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและของสถานศึกษาเอง ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และงานวิชาการอย่างแท้จริง และเพื่อให้ผู้บริหารสามารถจัดวางตัวบุคลากรเพื่อรับผิดชอบงานด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการได้อย่างเหมาะสม

1.2 สถานศึกษาควรมีการจัดทำโครงการการสร้างภาคีเครือข่ายทางวิชาการ ระหว่างสถานศึกษาด้วยตนเอง และระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อให้สามารถร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาพสังคมและชุมชนได้เป็นอย่างดี

2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงสภาพปัญหาการดำเนินการจัดทำหลักสูตรและงานวิชาการ ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

2.2 ควรศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ปกครองและบุคลากรของสถานศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

2.3 ควรศึกษาผลการจัดทำหลักสูตรของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2545) แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารประกอบการจัดทำ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรุงเทพฯ กระทรวงศึกษาธิการ
- เกษสุตา สองห้องนอก (2542) การศึกษาปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของ
อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) วิทยาลัย
ช่างกลปทุมวัน ปรินญาณินพนธ์ กต ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กรุงเทพฯ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- จันทร์ พรหมานนท์ (2546, มกราคม) ปฏิรูปการศึกษา การเตรียมความพร้อมของครูและ
ผู้บริหารมืออาชีพ วารสารวิชาการ ปีที่ 6 (1) 65
- จินตนา คักดีกู่อารม (2545) การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับ
ประเทศไทย วิทยานิพนธ์ ค ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพฯ คักดีโสภา
การพิมพ์
- เจษฎา บุรณะจารุ (2540) การศึกษาความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการ
ให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรินญาณินพนธ์
ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- จุฬาร ดิสคุณ (2536) การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
วิทยานิพนธ์ ค ม (สาขาบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- ชะลอ หุ่นเลิศ (2539) ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนของ
ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา
6 ปรินญาณินพนธ์ กต ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ชัยชนา ดอนทอง (2544) ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการนำ
ภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ปรินญาณินพนธ์ กต ม (หลักสูตรและ
การนิเทศ) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

- ชัยพจน์ รักราม (2545) การศึกษาการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 ปัญหาพิเศษ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานทั่วไป) วิทยานิพนธ์ ค ม
(บริหารการศึกษา)
- ชูชาติ รักอยู่ (2547) ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยานิพนธ์ (ศษ ม)
- ชูศรี วงศ์รัตน์ (2541) เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการจัดการ พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ
เทพเนรมิตรการพิมพ์
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2541) การจัดการทรัพยากรบุคคล กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณัฐเสฐ โพธิ์ศรีทอง (2538) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปรินูญานินพนธ์ กต ม
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร อัดสำเนา
- ดนัย เทียนพุด (2541) การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ดิเรก พลเลิศ (2540) บทบาทศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัด ปรินูญานินพนธ์ กต ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ถวิล อรัญเวศ (2545) วารสารวิชาการ กรมวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 หน้า 6 – 10
- ทิตยา สุวรรณขญ (2527) ความคาดหวังบทบาทของการพัฒนาคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน
และเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ท้องถิ่น
- เทียมจันทร์ ชวลินธุ์ (2539) ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดฉะเชิงเทรา ปรินูญานินพนธ์ กต ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ธนัญชัย มณีธรรม (2547) ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนารองและโรงเรียน
เครือข่าย สังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยานิพนธ์
(ศษ ม)
- ธงชัย สันติวงษ์ (2533) องค์การและการบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
_____ (2540) การบริหารงานบุคคล พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ธีระ รุญเจริญ (2546) การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพฯ ข้างฟาง
- นพพงษ์ บุญจิตรดุลย์ (2540) ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา กรุงเทพฯ บพิธการพิมพ์

- ไพบุลย์ คนเสียม (2547) สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนครนายก ปริญญาณิพนธ์ กต ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2533) การปฏิบัติงานของการคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก วิทยานิพนธ์ ค ม (สาขาบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- ปัญญา อึ้งสกุล (2546, สิงหาคม) เส้นทางสู่การวิจัยในชั้นเรียน เส้นทางสู่ครูมืออาชีพ วารสารวิชาการ ปีที่ 6 (8) 48-51
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544) การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พิมพ์ครั้งที่ 2 เชียงใหม่ เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์
- ปธาน สุวรรณมงคล (2527) ทศนะบางประการในเรื่องสถาบันตำบลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพฯ ม ป พ
- ประมวล รัตนวงศ์ (2519) บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะคติของนักการศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ปริญญาณิพนธ์ กต ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ประธาน คงฤทธิ์ศึกษากร (2529) การบริหารและการจัดระเบียบบริหารราชการไทย กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์
- ปราณี กระทุมเขตต์ (2546) ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดกรมสามัญ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยานิพนธ์ (ศษ ม)
- ปราณี ดันติตระกูล (2546) การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมเครือข่าย จังหวัดราชบุรี สารนิพนธ์ กต ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ปราโมทย์ คล้ายศิริ (2545) การปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม วิทยานิพนธ์ ค ม (การบริหารการศึกษา) ราชบุรี บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ถ่ายเอกสาร
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) การบริหารงานวิชาการ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี

- รัตน์ วัฒน (2546) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสตึก
จังหวัดชลบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- รุ่ง แก้วแดง (2543) ปฏิวัติการศึกษาใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มติชน
- บุญญ์ สาทร (2523) หลักการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา
- วิโรจน์ สารรัตน์ (2543) กระบวนการนโยบายทางการศึกษา กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์
_____ (2546) การบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์
- วิชัย ดิสสระ (2535) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน กรุงเทพฯ บริษัทต้นอ้อแกรมมี
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542) การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น กรุงเทพฯ เลิฟ แอนด์ลิน
เพรส
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538) "หน่วยที่ 4 การบริหารหลักสูตร" ในการประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนา
ระบบการสอน หน้า 46 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช
- วีระ เจริญพร (2532) การศึกษาการดำเนินงานของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
กายเอกสาร
- วุฒิ สุวรรณรังษี (2541) การปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี วิทยานิพนธ์ กศ ม (การบริหาร
การศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดรธานี
- โยทะการ แก้วปลั่ง (2529) การศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำ โรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์ กศ ม (สาขาบริหารการศึกษา)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กายเอกสาร
- ศิริชัย อนันต์ผล (2535) ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนสังกัดมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ (2545) การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายใน
โรงเรียนของโรงเรียนอานวยวิทย จังหวัดสมุทรปราการ วิทยานิพนธ์ กศ ม
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กายเอกสาร

- ศึกษาธิการ กระทรวง (2536) การกระจายอำนาจการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ กระทรวงศึกษาธิการ อัดสำเนา
- _____ (2544) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว
- ศุภมาส การะเกตุ และคณะ (2545) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก งานวิจัยสวน
บุคคล คณะกรรมการวิจัยการศึกษาการศาสนาและการวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ
- เสาวภาคย์ แหลมเพชร (2545) การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของ
บุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี
ปริญญาณิพนธ์ กตม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถายเอกสาร
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2547) แผนปฏิบัติการประจำปี 2547 เพชรบุรี
เพชรบุรีการพิมพ์
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา
ผู้แทนครูในคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 กรุงเทพฯ หจก เม็ดทราย พรินติ้ง
- สำราญ ขนวนวัน (2542) การศึกษาสภาพการพัฒนาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของหน่วยงานที่จัด
การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เขตการศึกษา 5 จังหวัดราชบุรี สำนักพัฒนาศาสนาและ
วัฒนธรรม เขตการศึกษา 5
- สุโขทัยธรรมธิราช, มหาวิทยาลัย (2535) เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา
หน่วยที่ 1 – 6 พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ ชวนพิมพ์
- สุรพล พุฒคำ (2522) บทบาทสภาพฝึกหัดครู วิทยานิพนธ์ คม (บริหารการศึกษา)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อัดสำเนา
- สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 มิถุนายน) การปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
กรุงเทพฯ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 5(6)
- สุนทร ขอบทำดี (2534) บทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
อ่างทอง วิทยานิพนธ์ คม (สาขาบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถายเอกสาร
- สันต์ ธรรมบำรุง (2527) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรภาคพัฒนาตำราและเอกสารทาง
วิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์กรมฝึกหัดครู

- โสภา ชูพิกุลชัยและอรทัย ชื่นสมุทร (2525) จิตวิทยาสังคม กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา
อนันต์ ชันวลักษณ์กิจ (2536) การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
นารองในโครงการส่งเสริมและพัฒนาการนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุทัย บุญประเสริฐ (2540) หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กรุงเทพมหานคร
เอส ดี เพรส
- อุทัย หิรัญโด (2531) หลักการบริหารบุคคล พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ โอ เอส พรินติ้ง เฮาส์
- อำนาจ สิทธิแสง (2543) สภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอหาดูม จังหวัดสุรินทร์ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม
- Abdel – Hady, Mahmoud E (1990,March)"A Suggested Model for Community Paticipation in
the Administration of Public Education in Egypt,"*Dissertation Abstracts
International* 3276 – A
- Atjonen, Paivitta (1994) "The Local Curriculum An object and Instrument in the
Administrative and Pedagogical Development Process as Perceived by Chief
Administrators in New Jersey Public School" *Dissertation Abstract
International* 55 (02) 329 – C
- Burhe, Joan Marillyn (1997) "An Investigation of Trends in k – 12 Mathematics
Curriculum Development Process as Perceived by Chief Administrators in
New Jersey Public School" *Dissertation Abstract International* 56 (10)
784 – A
- Harold, Jackin "School Board Member Assumed Authority Compared to Their Legal
Authority , "*Dissertation Abstracts International* 43(2) 2517-A , February, 1983
- Herbeng Fedrebuek (1966) *The Motivation – Hygiene Theory in Management and
Motivation* W V H Vrom & E I Deci Eds Baltimore, MD Penguin
Boou Co,
- Rookatool, Carol (1994) *Evaluation of a Curriculum for the Appareel manufacturing*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าเฉลี่ยและเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการวางแผน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
ด้านการวางแผน			
1 การวางแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการเตรียม และพัฒนาบุคลากรในการจัดทำหลักสูตร	3.54	1.31	มาก
2 การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมแสดง ข้อคิดเห็นและระดมความคิดในการจัดทำ หลักสูตร	3.60	1.15	มาก
3 การกำหนดสัดส่วนของสาระการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับสภาพของเศรษฐกิจและชุมชน	3.63	1.18	มาก
4 การกำหนดจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นพัฒนา ผู้เรียน ตามความเหมาะสม	3.83	1.09	มาก
5 การกำหนดรูปแบบการนำหลักสูตรไปใช้ ไว้อย่างชัดเจน	3.83	1.26	มาก
6 การจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร	3.85	0.91	มาก
รวม	3.64	0.79	มาก

จากตาราง 15 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการวางแผน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.54 – 3.85

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการจัดทำคู่มือ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
<u>ด้านการจัดทำคู่มือ</u>			
1 การจัดทำคู่มือและระเบียบการของงาน วิชาการที่จำเป็นอย่างเป็นระบบ	4.19	0.75	มาก
2 การจัดทำคู่มือประกอบการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	4.19	0.75	มาก
3 การจัดทำคู่มือการวัดผลประเมินผลให้ สอดคล้องกับหลักสูตร	4.08	0.92	มาก
4 การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.08	1.02	มาก
5 การจัดทำคู่มือส่งเสริมการอ่านและการคิด วิเคราะห์	4.11	0.89	มาก
6 การจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงาน วิชาการเผยแพร่ไปยังชุมชน ผู้ปกครอง	4.04	0.89	มาก
รวม	4.11	0.67	มาก

จากตาราง 16 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการจัดทำคู่มือ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.04 - 4.19

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการพัฒนาคุคลากร

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
<u>ด้านการพัฒนาคุคลากร</u>			
1 การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดแหล่งข้อมูลภายในสถานศึกษา	4.11	0.83	มาก
2 การส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.14	0.86	มาก
3 การส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรจากโรงเรียนต้นแบบทั้งในและนอกพื้นที่	4.00	0.94	มาก
4 การเชิญวิทยากรผู้รู้เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรมาเป็นพี่เลี้ยงให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา	4.12	0.91	มาก
5 การส่งเสริมบุคลากรเข้าร่วมสัมมนากับองค์กรภายนอกเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร	4.12	0.92	มาก
6 การจัดระบบเครือข่าย การสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมกับสถานศึกษา หน่วยงานและผู้รู้ในชุมชน	3.82	1.13	มาก
รวม	4.05	0.72	มาก

จากตาราง 17 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการพัฒนาคุคลากร ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.82 - 4.14

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านการประสานความร่วมมือ			
1 การวางแผนในการดำเนินการขอความร่วมมือและประสานงานกับชุมชน และหน่วยงานอื่นในการจัดทำหลักสูตร	4.17	0.89	มาก
2 การติดต่อขอความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่น ในการขอความร่วมมือเพื่อจัดทำหลักสูตร	4.15	0.85	มาก
3 การส่งเสริมให้บุคลากรได้ร่วมมือกันในการประสานงานเพื่อบูรณาการหลักสูตรไปใช้ร่วมกัน	4.07	0.96	มาก
4 ทำโครงการร่วมมือกับสถาบันระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร	4.08	0.86	มาก
5 ประสานงานและร่วมมือกับองค์กรภายนอกภาคเอกชนในการสร้างสื่อการเรียนรู้	4.04	0.89	มาก
6 ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นเป็นวิทยากรท้องถิ่น	4.17	0.83	มาก
รวม	4.11	0.61	มาก

จากตาราง 18 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการประสานความร่วมมือ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.04 - 4.17

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร			
1 การวางแผนในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร อย่างมีขั้นตอน	4 19	0 86	มาก
2 การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับ การจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร	4 02	0 86	มาก
3 การเผยแพร่เอกสารหลักสูตรที่จัดทำขึ้นไปยัง สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3 96	0 89	มาก
4 มีการจัดทำจดหมายข่าวเพื่อเป็นการ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง	3 95	0 89	มาก
5 การจัดป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร ให้ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลทั่วไปได้ รับทราบ	3 72	1 04	มาก
6 การจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้ชุมชนผู้ปกครองได้ทราบ เป็นระยะๆ	3 96	0 80	มาก
รวม	3 96	0 68	มาก

จากตาราง 19 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ทุกข้ออยู่ในระดับ
มาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3 72 - 4 19

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร			
1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดทำกรวิจัยหลักสูตรของบุคลากร	4 08	0 85	มาก
2 มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยด้านหลักสูตรและงานวิชาการโดยเฉพาะ	3 94	0 86	มาก
3 สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำวิจัยโดยตรงขึ้น	3 96	0 88	มาก
4 สถานศึกษาจัดทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพิจารณาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	3 94	0 97	มาก
5 การรวบรวมผลงานวิจัยในด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรของสถานศึกษา และเผยแพร่ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง	4 04	0 79	มาก
6 การส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมการจัดทำวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรและงานวิชาการ	4 05	0 73	มาก
รวม	4 00	0 66	มาก

จากตาราง 20 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3 94 - 4 08

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการติดตามผลการเรียน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
<u>ด้านการติดตามผลการเรียน</u>			
1 การจัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับ การติดตามผลการเรียนของนักเรียน	4 05	0 79	มาก
2 การจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการ ปฏิบัติการติดตามผลการเรียนของนักเรียน	4 13	0 85	มาก
3 การนำข้อมูลและสภาพปัญหาการติดตามผล การเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์และวางแผน งานรวมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องและครูผู้สอน	4 12	0 84	มาก
4 การจัดทำบันทึกการติดตามผลการเรียนของ นักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนและ เป็นระบบ	4 14	0 79	มาก
5 อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีการจัดทำเอกสารข้อมูล ผลการเรียนของนักเรียนแต่ละบุคคล	4 23	0 76	มาก
6 การจัดทำเอกสารรายงานผลการเรียนของ นักเรียนไปยังผู้ปกครองทุกภาคเรียน	4 06	0 71	มาก
รวม	4 12	0 59	มาก

จากตาราง 21 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการติดตามผลการเรียน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4 05 - 4 23

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
ด้านการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู			
1 การประชุมบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อเตรียมการ กำหนดแนวทางและรูปแบบการประเมินการ ดำเนินการของครูอย่างเป็นรูปธรรม	3.90	0.97	มาก
2 การแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการ ตรวจสอบและประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู	3.88	0.86	มาก
3 การประชุมเพื่อชี้แจงบุคลากรของสถานศึกษาทุก ฝ่ายเกี่ยวกับกระบวนการในการตรวจสอบและประเมิน มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู	4.10	0.80	มาก
4 การวางแผนงานในการดำเนินการประเมินการ ปฏิบัติงานของครูไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน	4.10	0.84	มาก
5 การดำเนินการตรวจสอบและประเมินมาตรฐานการ ปฏิบัติงานของครูจะกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ	3.94	0.87	มาก
6 การประชุมเพื่อชี้แจงเสนอผลการประเมินแก่ผู้ เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุง	3.92	0.95	มาก
รวม	3.97	0.66	มาก

จากตาราง 22 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู
ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.88 - 4.10

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S D	แปลผล
ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน			
1 การแต่งตั้งกรรมการรายงานผลการ ปฏิบัติงาน ด้านการบริหารหลักสูตรในแต่ละปี การศึกษา	3.89	1.07	มาก
2 การจัดทำรายงานผลการประเมินผลการ บริหารหลักสูตรของสถานศึกษาไว้เป็น หมวดหมู่ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.89	0.99	มาก
3 การนำผลการประเมินนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและความสำเร็จของการ ดำเนินการบริหารหลักสูตร	3.89	0.99	มาก
4 การนำปัญหาที่ได้วิเคราะห์จากการ ประเมินผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรมา ทบทวนเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง	3.58	1.20	มาก
5 การจัดทำโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ สังคมและผู้เรียน	3.89	0.99	มาก
6 การสรุปอุปสรรค ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ไว้เป็นลาย ลักษณ์อักษร	3.89	0.99	มาก
รวม	4.00	0.66	มาก

จากตาราง 23 พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการ
บริหารหลักสูตรและงานวิชาการ มีการปฏิบัติ ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงานทุกข้ออยู่ในระดับ
มาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.58 - 3.89

ภาคผนวก ข

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
บัญชีรายชื่อโรงเรียนที่ใช้ทดสอบเครื่องมือ
บัญชีรายชื่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง**

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

- 1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2 อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3 ดร. สุนีย์ สอนตระกูล ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนธิเบศร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี เขต 1
- 4 ดร. ชูศักดิ์ ประเสริฐ หัวหน้ากลุ่มงานนโยบายและแผนงาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบุรี เขต 1
- 5 นางยุบล อันล้ำเลิศ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสงคราม

**บัญชีรายชื่อโรงเรียนที่ใช้ทดสอบเครื่องมือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 2**

- 1 โรงเรียนทวายวิทยา
- 2 โรงเรียนหนองจอกวิทยา

**บัญชีรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1**

- 1 โรงเรียนบางตะบูนวิทยา
- 2 โรงเรียนดอนยางวิทยา
- 3 โรงเรียนโยธินบูรณะเพชรบุรี
- 4 โรงเรียนบางจานวิทยา
- 5 โรงเรียนเขาย้อยวิทยา
- 6 โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา
- 7 โรงเรียนบ้านแหลมวิทยา
- 8 โรงเรียนวชิรธรรมโคก
- 9 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
- 10 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี
- 11 โรงเรียนคงคาราม
- 12 โรงเรียนวัดจันทราวาส(ศุขประสารราษฎร์)

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าคำถามที่ถูกต้องกับความเป็นจริง

1 สถานภาพ

- ☐ บริหารสถานศึกษา/ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา
- ☐ หัวหน้างาน/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- ☐ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี
- ☐ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3 ขนาดโรงเรียน

- ☐ ขนาดเล็ก
- ☐ ขนาดกลาง
- ☐ ขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าท่านได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ อยู่ในระดับใด และโปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือของแบบสอบถามใน แต่ละข้อเพียงช่องเดียวให้ตรงกับสภาพที่แท้จริงมากที่สุด เกณฑ์ในการให้ คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
การวางแผน					
1 การวางแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการเตรียมและ พัฒนาบุคลากรในการจัดทำหลักสูตร					
2 การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็น และระดมความคิดในการจัดทำหลักสูตร					
3 การกำหนดสัดส่วนของสาระการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับสภาพของเศรษฐกิจและชุมชน					
4 การกำหนดจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นพัฒนาผู้เรียน ตามความเหมาะสม					
5 การกำหนดรูปแบบการนำหลักสูตรไปใช้ให้ อย่างชัดเจน					
6 การจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร					
การจัดทำคู่มือ					
1 การจัดทำคู่มือและระเบียบการของงานวิชาการที่ จำเป็นอย่างเป็นระบบ					
2 การจัดทำคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน					
3 การจัดทำคู่มือการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้อง กับหลักสูตร					
4 การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน					
5 การจัดทำคู่มือส่งเสริมการอ่านและการคิดวิเคราะห์					
6 การจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เผยแพร่ไปยังชุมชน ผู้ปกครอง					

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
การพัฒนาบุคลากร					
1 การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดแหล่งข้อมูลภายในสถานศึกษา					
2 การ ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
3 การส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรจากโรงเรียนต้นแบบทั้งในและนอกพื้นที่					
4 การเชิญวิทยากรผู้รู้เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรมาเป็นพี่เลี้ยงให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา					
5 การส่งเสริมบุคลากรเข้าร่วมสัมมนากับองค์กรภายนอกเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร					
6 การจัดระบบเครือข่าย การสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมกับสถานศึกษา หน่วยงานและผู้รู้ในชุมชน					
การประสานความร่วมมือ					
1 การวางแผนในการดำเนินการขอความร่วมมือและประสานงานกับชุมชน และหน่วยงานอื่นในการจัดทำหลักสูตร					
2 การติดต่อขอความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่น ในการขอความร่วมมือเพื่อจัดทำหลักสูตร					
3 การส่งเสริมให้บุคลากรได้ร่วมมือกันในการประสานงานเพื่อบูรณาการหลักสูตรไปใช้ร่วมกัน					
4 ทำโครงการร่วมมือกับสถาบันระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร					
5 ประสานงานและร่วมมือกับองค์กรภายนอกภาคเอกชนในการสร้างสื่อการเรียนรู้					
6 ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประกอบการในท้องถิ่นเป็นวิทยาท้องถิ่น					

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
<u>การประชาสัมพันธ์หลักสูตร</u>					
1 การวางแผนในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างมี ขั้นตอน					
2 การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร					
3 การเผยแพร่เอกสารหลักสูตรที่จัดทำขึ้นไปยัง สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
4 มีการจัดทำจดหมายข่าวเพื่อเป็นการ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง					
5 การจัดป้ายนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลทั่วไปได้รับทราบ					
6 การจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้ชุมชนผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะๆ					
<u>การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร</u>					
1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาและความ ต้องการในการจัดทำการศึกษาหลักสูตรของบุคลากร					
2 มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาและส่งเสริม งานวิจัยด้านหลักสูตรและงานวิชาการโดยเฉพาะ					
3 สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ดำเนินการจัดทำวิจัยโดยตรงขึ้น					
4 สถานศึกษาจัดทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการ สอนเพื่อพิจารณาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
5 การรวบรวมผลงานวิจัยในด้านหลักสูตรการจัด การเรียนการสอนของบุคลากรของสถานศึกษา และ เผยแพร่ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง					
6 การส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมการจัดทำวิจัย เกี่ยวกับหลักสูตรและงานวิชาการ					

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
การติดตามผลการเรียน					
1 การจัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการเรียนของนักเรียน					
2 การจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการปฏิบัติการติดตามผลการเรียนของนักเรียน					
3 การนำข้อมูลและสภาพปัญหาการติดตามผลการเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์และวางแผนงานร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องและครูผู้สอน					
4 การจัดทำบันทึกการติดตามผลการเรียนของนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนและเป็นระบบ					
5 อาจารย์ที่ปรึกษามีการจัดทำเอกสารข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนแต่ละบุคคล					
6 การจัดทำเอกสารรายงานผลการเรียนของนักเรียนไปยังผู้ปกครองทุกภาคเรียน					
การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู					
1 การประชุมบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อเตรียมการกำหนดแนวทางและรูปแบบการประเมินการดำเนินการของครูอย่างเป็นรูปธรรม					
2 การแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการตรวจสอบและประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู					
3 การประชุมเพื่อชี้แจงบุคลากรของสถานศึกษาทุกฝ่ายเกี่ยวกับกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู					
4 การวางแผนงานในการดำเนินการประเมินการปฏิบัติงานของครูไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน					
5 การดำเนินการตรวจสอบและประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูจะกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ					
6 การประชุมเพื่อชี้แจงเสนอผลการประเมินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุง					

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
<u>การรายงานผลการปฏิบัติงาน</u>					
1 การแต่งตั้งกรรมการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา					
2 การจัดทำรายงานผลการประเมินผลการบริหาร หลักสูตรของสถานศึกษาไว้เป็นหมวดหมู่ตามกลุ่ม สาระการเรียนรู้					
3 การนำผลการประเมินนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อ วิเคราะห์ปัญหาและความสำเร็จของการดำเนินการ บริหารหลักสูตร					
4 การนำปัญหาที่ได้วิเคราะห์จากการประเมินผลการ ดำเนินการบริหารหลักสูตรมาทบทวนเพื่อหาแนวทาง แก้ไข ปรับปรุง					
5 การจัดทำโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มี ความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมและ ผู้เรียน					
6 การสรุปอุปสรรค ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ไว้เป็นลายลักษณ์ อักษร					

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นายอรุณ สรรพคุณ
วันเดือนปีเกิด	1 มีนาคม 2506
สถานที่เกิด	ตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	188 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) เลขที่ 10 ถนนบริพัตร ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2526	ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (สาขาพลศึกษา) จากวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ. 2528	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาพลศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (บางแสน)
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ